
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအပေါ်တွင် အမှီပြုနေရသည့် ပြည်သူ့လူထုတို့၏ လူထုအခြေပြု
ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ကို လိုက်လျောညီထွေ ပြုလုပ်ခြင်း နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ စီမံခန့်ခွဲခြင်း (ဆန်းစစ်ခြင်း
နည်းလမ်း တစ်ရပ်)

ပံ့ပိုးကူညီသူလက်စွဲ

DRAFT

DRAFT

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း.....4

၁.၁။ အစီအစဉ်အား ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း 5

၁.၂။ အလွှာစုံပါဝင်သောကျေးရွာလူထုနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမေးမြန်းလေ့လာခြင်း (Community Inclusive Mass Meeting).....5

၁.၃။ ကျေးရွာအဆင့် ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီသူ (Facilitators) များလုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်များ 6

၁.၄။ အဓိက တွေ့ဆုံမေးမြန်းမည့် အဖွဲ့ (၅) ဖွဲ့ 8

၁.၅။ ဦးတည်အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်းများ Focus Group Discussions 9

၁.၆။ Reporter/ Note-Taker Role (မှတ်စု / မှတ်တမ်း ရေးသားသူ ၏ အခန်းကဏ္ဍ) 11

၁.၇။ Observer role (စောင့်ကြည့်လေ့လာသူ ၏ အခန်းကဏ္ဍ).....12

၂။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု အခြေခံသဘောတရားများနှင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ..... 13

၂.၁။ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးအစားများ..... 13

၂.၂။ အခြေခံအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ.....13

၂.၃။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ (ဥပမာ) 14

၂.၄။ ထိခိုက်လွယ်မှု (Vulnerability).....15

၂.၅။ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ (Risk)..... 15

၂.၆။ အရင်းအမြစ်များ (Resources) 16

၂.၆.၁။ စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော အရင်းအမြစ်များ..... 16

၂.၆.၂။ လူမှုရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော အရင်းအမြစ်များ 16

၂.၆.၃။ အဖွဲ့အစည်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အရင်းအမြစ်များ 17

၃။ အခက်အခဲ ပြဿနာများကို လူထုမှ ဝိုင်းဝန်းစုပေါင်း အဖြေရှာခြင်းနည်းလမ်း (၁၄) ချက် 18

၃.၁။ ကျေးရွာအရင်းအမြစ်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်များအားဖော်ထုတ်သည့်မြေပုံရေးဆွဲခြင်း (Hazard and Resources Mapping) 18

၃.၂။ ငါးလုပ်ငန်း စုပေါင်း မြေပုံရေးဆွဲခြင်း (Participatory Fishery Mapping).... Error! Bookmark not defined.

၃.၃။ လူမှုဘဝ နေထိုင်မှု နှင့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များကို ပြက္ခဒိန် ပေါ်တွင် ဆန်းစစ်ခြင်း (Livelihood and Hazards Calendar) ..... Error! Bookmark not defined.

၃.၄။ ဘေးအန္တရာယ်များအား အဆင့်ခွဲသတ်မှတ်ခြင်း (Matrix Ranking of Hazard) .....Error! Bookmark not defined.

၃.၅။ အခက်အခဲ ပြဿနာသစ်ပင်/ အခက်အခဲ ပြဿနာများအားဖော်ထုတ်ခြင်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း (Problem Tree/Problem Census) 18

၃.၆။ အရင်းအမြစ်များကို စစ်ထုတ်ပြီး ပုံ ရေးဆွဲခြင်း (Asset Pentagon or Livelihood Asset) ... Error! Bookmark not defined.

၃.၇။ ဘေးအန္တရာယ်နှင့် အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေတို့အား ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း (Disaster and Climate Risk Assessment)..... Error! Bookmark not defined.

၃.၈။ အရင်းအမြစ်များအား အဆင့်ခွဲသတ်မှတ်ခြင်း (Resource Matrix) ..... Error! Bookmark not defined.

၃.၉။ ဗင်ပုံစံအား ရေးဆွဲခြင်း (Venn Diagram)..... 21

၃.၁၀။ ကျားမများ၏ အခန်းကဏ္ဍအား လေ့လာခြင်း (Gender Role) 25

၃.၁၁။ ပြောင်းလဲမှုလမ်းကြောင်းများ (Historical Timeline)..... 21

၃.၁၂။ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ ကွာခြားမှုမညီမျှမှုကို ဆန်းစစ်ခြင်း (Wealth Ranking) 27

၃.၁၃။ ကန့်လန့်ဖြတ်မြေပုံရေးဆွဲခြင်း (Transect Mapping) ..... Error! Bookmark not defined.

၃.၁၄။ အားသာချက် အားနည်းချက် အလားအလာနှင့် ထိုးနှက်မှု များကို စနစ်တကျ ဆန်းစစ်ခြင်း (SWOT Analysis)..... 27

၄။ နောက်ဆက်တွဲ..... 30

၄.၁။ မြန်မာ နှစ်သက္ကရာဇ် နှင့် အင်္ဂလိပ် နှစ်သက္ကရာဇ် ပြောင်းလဲမှု ဇယား 30

၄.၂။ မြေပုံ အညွှန်း..... Error! Bookmark not defined.

DRAFT

၁။ နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း A ရှည်မိုင်ပေါင်း ၁၂၀၀ နှင့် မြစ်ဝှမ်း ဒေသ A ရှည်မိုင်ပေါင်း ၃၀၀၀ ခန့် ရှိပြီး၊ သဘာဝ A ရင်း A မြစ်များ ပေါကြွယ်ဝသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ငါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း A သားတင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုး (GDP) ၏ ၉% ကို ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ မှ ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းတို့မှ စုစုပေါင်း တန်ချိန် ၅၃၁၇ တန်ခန့် ထုတ်လုပ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း တွင် ဆက်စပ်ဖို့နို နေသူပေါင်း ၃.၂ သန်းကျော်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ သည် မြန်မာနိုင်ငံ A တွက် A ရေးကြီးသော A ခန်းကဏ္ဍ တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ သို့ပါသော်လည်း ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ A တွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် သဘာဝဘေး A နှစ်ရယ်များ ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဥပဒေနည်းဥပဒေများ မရှိသေးပါ။ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ သည် ပထဝီ A နေ A ထား A ရ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့် သဘာဝဘေး A နှစ်ရယ် ထိခိုက်လွယ်မှု A များဆုံးသော ကဏ္ဍများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်နေပါသည်။ ယခု စီမံကိန်း၏ ပထမ A ဆင့် A နေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ငါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍများ A ပေါ်တွင် A မှီပြုနေရသည့် ပြည်သူ လူထု တို့၏ သဘာဝ ဘေး A နှစ်ရယ်များ နှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် A သက်မွေး ဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်လွယ် မှု A ခြေ A နေများကို ဆန်းစစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခု စီမံကိန်း A ဘေး ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေး A ဖွဲ့ (FAO) နှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန (DOF) တို့မှ ဦးဆောင်ကာ မိတ်ဖက် A ဖွဲ့ A စည်းများ၊ NGO, CSO များ ဒေသဆိုင်ရာ A ဖွဲ့ A စည်းများ၊ A ဘေးလုံး ပူးပေါင်း ပါဝင် A ကောင် A ထည် ဖော်မည် ငါးနှစ်စီမံကိန်းကို စတင် ဆောင်ရွက်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

စီမံကိန်း၏ မဟာဗျူဟာ ရည်ရွယ် ချက်များ A ဘက်ပါ A တိုင်းဖြစ်သည်။

- (၁) စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တော၊ ငါးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲကာ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်၊
- (၂) စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ရေသတ္တဝါ ဂေဟစနစ်၊ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာနှင့်ဆက်စပ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ရေရှည် တည်တံ့ ခိုင်မြဲကာ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်၊
- (၃) စိုက်ပျိုးရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် A ဘာရဆိုင်ရာများ လုံခြုံစိတ်ချရမှု A ပေါ် သက်ရောက်နေသော ဒေသတွင်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ A ကျိုးသက်ရောက်မှု များ A ဘေး ကျော်လွှားနိုင်ရေး၊
- (၄) နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း သဘာဝဘေး A နှစ်ရယ်များနှင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲမှုများ A ဘေး လျော့ချနိုင်ရေးနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ကာကွယ်နိုင်ရေး တို့ပင်ဖြစ်သည်။

စီမံကိန်း၏ တခြားသော ရည်ရွယ်ချက်များမှာ -

- ၁) ကျေးရွာ A ဆင့်၊ မြို့နယ် A ဆင့်၊ ပြည်နယ်/တိုင်း A ဆင့်၊ ပြည်ထောင်စု A ဆင့်၊ ဒေသတွင်းနှင့် တစ်ကမ္ဘာလုံး A ဆင့် A သီးသီးတွင် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲမှုများ၏ ဆိုးကျိုးများ ကို သိရှိလာနိုင်ပြီး၊ မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများ A ပေါ် ထိခိုက်လာနိုင်သော သက်ရောက်မှု များ A ဘေး လျော့ချနိုင်ရေး၊
- (၂) A ဆိုပါ သက်ရောက်မှုများ A ဘေး တုံ့ပြန်နိုင်ရေးနှင့် ကြိုကြို ခံနိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေရေး၊
- (၃) ကြိုကြို ခံနိုင်စွမ်းမြင့်မားလာစေရန် ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲလာနေသော ရာသီဥတုနှင့် A ညီ လိုက်လျောညီထွေ လုပ်ကိုင်နိုင်သော နည်းလမ်းများ၊ နည်းပညာများ A ဘေး လက်ခံနိုင်စွမ်းနှင့် မျှဝေ ပြန့်ပွားလာရေး တို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

၁.၁။ A စီA စဉ်A ဘး ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း

လုပ်ငန်းစဉ် (၁) မိမိတို့ (FAO) မှ ရွေးချယ်ထားသော ကျေးရွာသို့ သွားရောက်ပြီး မိမိတို့ A ဖွဲ့ မှ ကျေးရွာတွင် လာရောက် လုပ်ဆောင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ကို ကျေးရွာရှိ ရပ်မိရပ်ဖ များနှင့် A ဖွဲ့ A စည်းများ သိရှိစေရန် ကနဦး ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း။ (community briefing) ထိုလုပ်ငန်းစဉ် ကို မိမိတို့ (FAO) မှ ဦးဆောင် ပြုလုပ်မည် ဖြစ်သည်။ A စီက လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ- လူထုတွေ့ ဆုံ မေးမြန်းပွဲ ပြုလုပ်မည့် နေရက် နှင့် A ချိန်၊ နေရာ ရွေးချယ်ခြင်း (တက်ရောက်လာမည့် လူ A ရေA တွက် နှင့် A ခန်းA ကျယ်A ဝန်း ချင်ချိန်ရန်) ၊ ဧည့်ခံ ကျွေးမွေးခြင်း A စီA စဉ်များ၊ တွေ့ ဆုံမေးမြန်းမည့် ကျေးရွာရှိ A စီက A ဖွဲ့ (၅) ဖွဲ့ ရွေးချယ်ခြင်း (ရည်ညွှန်းချက် ၁.၄) ၊ စသဖြင့် မိမိတို့ တွေ့ ဆုံ မေးမြန်းမည့် A စီA စဉ်များကို ကနဦး ရှင်းလင်းတင်ပြရမည်။

လုပ်ငန်းစဉ် (၂) တွေ့ ဆုံ မေးမြန်းမည့် နေရက် ရောက်သော A ခါ ပထမဦးစွာ A လွှာစုံ ပါဝင်သော ကျေးရွာ လူထု နှင့် တွေ့ ဆုံဆွေးနွေးမေးမြန်းလေ့လာခြင်း (ရည်ညွှန်းချက်- ၁.၂) ကို ပြုလုပ်ရမည်။

လုပ်ငန်းစဉ် (၃) A ခက်A ခဲ ပြဿနာများကို လူထုမှ ဝိုင်းဝန်းစုပေါင်း A ဖြေရှာခြင်းနည်းလမ်း (၁၄) ချက် (ရည်ညွှန်းချက်- ၃) ကို ဖိတ်ခေါ်ထားသော ကျေးရွာရှိ A စီက A ဖွဲ့ ၅ ဖွဲ့ နှင့် တွေ့ ဆုံ မေးမြန်းရမည်။

လုပ်ငန်းစဉ် (၄) မိမိတို့ လုပ်ဆောင်ရသည့် တစ်နေ့တာ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ပြီးဆုံးပါက ကျေးရွာရှိ A ပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် တကွ တက်ရောက်လာသော ရပ်မိရပ်ဖ များA ဘး ပြန်လည် နှုတ်ဆက်ခြင်း ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁.၂။ A လွှာစုံပါဝင်သောကျေးရွာလူထုနှင့် တွေ့ ဆုံဆွေးနွေးမေးမြန်းလေ့လာခြင်း (Community Inclusive Mass Meeting)

ရည်ရွယ်ချက်

ကျေးရွာရှိ ကျား/မ၊ လူကြီး/လူငယ်၊ A သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားမှုမရှိပဲ A လွှာ ပေါင်းစုံ ပါဝင်သော ကျေးရွာလူထုနှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမေးမြန်းလေ့လာခြင်းဖြင့် A လွှာပေါင်းစုံမှ ဘုံတူညီသည့် သတင်း A ချက် A လက်များ ကို စုံလင်စွာလေ့လာသိရှိရန်ဖြစ်ပါသည်။

A ဆိုပါ ကျေးရွာA လွှာပေါင်းစုံပါဝင်သော ကျေးရွာလူထုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမေးမြန်းပွဲတွင် ဆောင်ရွက်ရန်များ

- မိမိကိုယ်ကိုယ် မိတ်ဆက်ပါ။
- A ဖွဲ့ A စည်းA ကြောင်းမိတ်ဆက်ပါ။
- စီမံကိန်းနောက်ခံသမိုင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမေးမြန်းလေ့လာခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကိုရှင်းလင်း တင်ပြပါ။
- တစ်ရွာလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော မေးခွန်းများA ဘး ဦးစွာ ပထမမေးမြန်းဆွေးနွေးရန်၊ ဥပမာ-
  - ကျေးရွာA မည်၊ ကျေးရွာA ပ်စု၊ A ဝ်မခြေ၊ လူဦးရေ၊ ကျားမဦးရေ၊ စာသင်ကျောင်း၊ ဆေးပေးခန်း၊ ဈေး၊ ရဲစခန်း၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ စီးပွားရေးA ခြေခံA ချက်A လက်များ၊ စသည်
  - A ခန်း (၁) မှ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးA နှုတ်ဆက် စီမံခန့်ခွဲမှု၊ A ခြေခံသဘောတရားများနှင့် A မိပ္ပယ် ဖွင့်ဆိုချက်များ A ဘးရှင်းလင်းတင်ပြပါ။

၁.၃။ ကျေးရွာ A ဆင့် ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီသူ (Facilitators) များလုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်များ

Facilitator ဆိုသည်မှာ A ဘယ်နည်း။

Facilitator A ၊ A ဝိပျာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းမပြုမီ meeting ဆိုသည် A ဝိပျာယ်ကို ဦးစွာပထမစဉ်းစားကြည့်ပါ။ လူနစ်ဦး သို့မဟုတ် လူ A များသည် A ကြောင်း A ရာကိစ္စတစ်ခု A တွက် စုဝေးတွေ့ဆုံခြင်းဖြစ်ပါသည်။ A စည်း A ဝေးကျင်းပါခြင်း တစ်ခုတည်းသာမဟုတ် A ခြားစုဝေးခြင်းများလည်းရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ- စာသင်ကြားခြင်း၊ တရားပွဲ၊ A လုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၊ မိန့်ခွန်းပြောကြားခြင်း၊ လူထုတွေ့ဆုံပွဲ၊ စာတမ်းဖတ်ပွဲ၊ ဖိုရမ်၊ စကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲ၊ သင်တန်းများ၊ A ပ်စုလိုက် ဆွေးနွေးပွဲများ စသည်ဖြင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ Meeting တစ်ခုမဟုတ်ဘဲ A ချက် A လက်များစွာ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ- ရှင်းလင်းပြတ်သားသောရည်ရွယ်ချက်မရှိခြင်း၊ A ချိန်မလုံလောက်ခြင်း၊ ပါဝင်သူ A နည်း A များ၊ A စီ A စဉ် A နေ A ထား၊ A စီ A စဉ်ရှုပ်ထွေးများပြားခြင်း၊ A ရေးကြီးသူများမပါဝင်ခြင်း၊ ပွဲဖျက်မည့်သူများပါနေခြင်း၊ A ဖြေ/ ရလဒ်ထွက်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

Meeting တစ်ခုသည် မျှော်မှန်းထားသည့် A ကြောင်း A ရာ A တွက် ရည်မှန်းထားသည့် A တိုင်း ရလဒ်ရရှိရန် လို A ပ်ပါသည်။ ထိုရလဒ်ရရှိ A ဘဲ ပံ့ပိုးကူညီသူ (သို့) ဦးဆောင်မည့်သူ လို A ပ်ပါသည်။

Facilitator ဆိုသည်မှာ

စက်ကိရိယာ (A င်ဂျင်စသည်) တို့တွင် ပင်နီယမ်များ ကောင်းမွန်ချောမွေ့စွာလည်ပတ်နိုင်ရန် A င်ဂျင်ပိုင် (ချောဆီ) သည် A ရေးပါသောကဏ္ဍမှထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ Facilitator ဆိုသည်မှာ- ထိုကဲ့သို့ပင် "တစ်စုံတစ်ရာကို လွယ်ကူချောမွေ့ A ဘဲ ပြုလုပ်သူ" (သို့မဟုတ်) "A ခမ်း A နား A စီ A စဉ် ချောမွေ့ A ဘဲ ပံ့ပိုးကူညီသူ" ဟု A နီးစပ်ဆုံး A ဝိပျာယ်ဖွင့်ဆိုလိုပါသည်။

"A ခမ်း A နား၏ ရလဒ်ထွက်ပေါ်လာ A ဘဲ၊ စွမ်းရည်နှင့် နည်းလမ်းများစီမံတတ်ပြီး၊ ပါဝင်သူများ (A သင်း A ဖွဲ့၊ လူတစ်စု) A ၊ A တူတကွလုပ်ဆောင်လာစေရန် A တွက်၊ A စီ A စဉ်တကျဖြစ် A ဘဲ ဘယ်လိုလုပ်မလဲဆိုတာကို ပံ့ပိုးကူညီသူတစ်ယောက်" ဟုဆိုလိုပါသည်။

A ဝိပျာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နောက်ကွယ်တွင် များစွာကျန်ရှိနေပါသေးသည်။ ဥပမာ-

- ပါဝင်သူများ A ၊ A ချင်းချင်းလွယ်ကူစွာ A ပြန် A လှန်ချိတ်ဆက် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြစေရန်
- ပါဝင်သူ A ပ်စုတစ်ခုလုံး A နေဖြင့် ကိစ္စတစ်ခု၏ A ခက် A ခဲများ A ၊ A သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ A ဖြေရှာဖွေခြင်း စသည်တို့ကို ကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန်
- တစ်စုံတစ်ခုသောသီးသန့် လို A ပ်ချက်ကွက်လပ်တစ်ခုစီ A တွက် တစ်စုံတစ်ခုသောသီးသန့် ဖြေရှင်းနည်းတစ်ခုစီ ရရှိလာစေရန် ထောက်ပံ့ပေးခြင်း
- A မှန် / A မှားပေါ်တွင် A ခြေမခံပဲ၊ သင့်လျော်ခြင်း/ မသင့်လျော်ခြင်း ဆိုသည် A ပေါ်တွင်သာ A ခြေခံသည်။
- Facilitator ဆိုသည်မှာ သိပ္ပံပညာရပ်တစ်ခုမဟုတ်ပဲ သုံးသပ်ခံစားမှုပေါ်တွင် A ခြေတည်သည်။

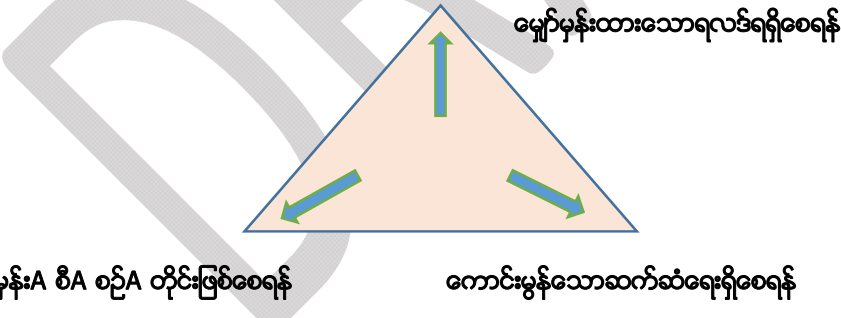
လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးဆက်သွယ်ခြင်း၊ ရင်းနှီးမှုတည်ဆောက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပံ့ပိုးကူညီသူ၏ A ခြေခံစွမ်းရည်များ

- စကားပြောစွမ်းရည်၊ ဘာသာစကားကျွမ်းကျင်မှုစွမ်းရည်
- ကောင်းစွာ စိတ်ဝင်တစားနားထောင်မှုစွမ်းရည်
- ကောင်းမွန်စွာ A ချက်ကျကျ မေးမြန်းတတ်သော စွမ်းရည်

- ကောင်းမွန်စွာ A ချက်ကျကျ တုန့်ပြန်မှု/ ပြန်လည်တင်ပြ နိုင်မှု စွမ်းရည်
- နားထောင်သူ ပရိသတ်၏ A ရိပ် A ကဲကိုဖမ်းတတ်ပြီး လိုအပ်သလိုပြောင်းလဲတတ်သည့် စွမ်းရည်
- ငြင်းခုံမှု၊ ပွဲဆူမှု၊ စသည်တို့ကို ဖြေရှင်းတတ်သော စွမ်းရည် တို့ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော A ရည်အချင်း(၆)ချက်မှာ

- ကောင်းမွန်သော ဆက်သွယ်မှု၊ စကားပြော ကောင်းသော A ရည်အချင်း
- စိတ်ဝင်တစားတက်ကြွစွာနားထောင်တတ်သော A ရည်အချင်း
- ဆက်ဆံရေးပြေပြစ်သော A ရည်အချင်း
- ခံစားချက်များ၊ A ချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်တတ်မှုနှင့် ပုံဖော်တည်ဆောက်တတ်သော A ရည်အချင်း
- A ဖွဲ့လိုက်လုပ်ဆောင်မှုအားကောင်းလာအောင် စေ့ဆော်တတ်သော A ရည်အချင်း
- ထိရောက်သော မေးခွန်းကို A ချက်ကျကျမေးမြန်းတတ်သော A ရည်အချင်း
- **မှတ်ချက်။ Facilitator (ပံ့ပိုးကူညီသူ) သည် သင်တန်းသား၊ A ဖွဲ့ခေါင်းဆောင်၊ A ဖွဲ့အုပ်ချုပ်သူ၊ A ဖွဲ့ကိုယ်စားညှိနှိုင်းပေးသူ၊ A ဖွဲ့၏ခိုင်းဖတ်၊ မဟုတ်သလို တစ်ဖက်ကမ်းခတ်ကျွမ်းကျင်သော နည်းပြ ဆရာလည်း ဖြစ်ရန်မလိုပါ။**
- **Facilitator ပံ့ပိုးကူညီသူကောင်း တစ်ယောက်တွင် ၆A ဘက်ပါ A ရည်အချင်းတို့ရှိနိုင်ပါသည်။**
- စိတ်ပါဝင်စားမှု၊ မျှဝေခံစားတတ်သူ၊ သမာသမတ်ရှိသူ၊ A ကောင်းမြင်ပြုပြင်တတ်သူ၊ A ဖွဲ့အုပ်ချုပ်မှု ရလဒ်ထွက်ပေါ်လာအောင် ဂရုစိုက်သူ၊ A ခြေအောက်သုံးသပ်တတ်သူ၊ ရလဒ်အုပ်ချုပ်မှု ရှိသူ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲလွယ်သော နည်းဗျူဟာရှိသူ၊ A အားသွန်ခွန်စိုက်ရှိသူ၊ နားထောင်ကောင်းသူ၊ ကိုယ်လက်မျက်နှာအရာများလုပ်ပြတတ်သူ၊ A အားလုံးပါဝင်အောင် စည်းရုံးနိုင်သူ၊ A နားပေးခြင်းနှင့် တုန့်ပြန်တတ်ခြင်း စွမ်းရည်ရှိသူ။ စသည်ဖြင့် များစွာသော A ရည်အချင်းများရှိနိုင်ပါသည်။
- ကျွမ်းကျင်သော ပံ့ပိုးကူညီသူ သည် ထိရောက်အောင်မြင်စေရန် ၆A ဘက်ပါ A ချက် (၃)ချက်ကို ဟန်ချက်ညီညီဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ တိုးတက်ချဲ့ထွင်နိုင်ရမည်။

- ဦးစားပေးအစီအစဉ်- A စည်းအေးမှသာ ဘယ်လိုအကြောင်းအရာတွေကို ဦးစားပေးချင်တာလဲ။
- ရလဒ်- A စည်းအေးမှသာ ဘယ်လိုရလဒ်အဖြစ်လိုချင်တာလဲ။
- တက်ရောက်သူများ- A စည်းအေးမှသာ ဘယ်လိုလူတွေ တက်ရောက်ဖို့လိုမလဲ။
- A ခမ်းအားအစီအစဉ်- A ခမ်းအားအစီအစဉ်များ A ချိတ်ဆက်မိဖို့ ခေါင်းစဉ်များအစီအစဉ် လိုက်ဘယ်လိုစီမံမလဲ။
- ခွင့်ပြုချိန်- ခေါင်းစဉ်တစ်ခုချင်းကို A ချိန် ဘယ်လောက်စီမံမလဲ။

၁.၄။ A ဝိက တွေ ဆုံမေးမြန်းမည့် A ဖွဲ့ (၅) ဖွဲ့

1. ရပ်မိရပ်ဖ A ဖွဲ့

- မိမိတို့ ကျေးရွာတွင် နေထိုင်သော၊
- A မျိုးသား/A မျိုးသမီး
- A° မိထောင်ရှိ/A° မိထောင်မရှိ
- မည်သည့် A သက် A ရွယ် မဆို
- မည်သည့် ပညာ A ရည် A ချင်း မဆို
- ချမ်းသာသူ/ဆင်းရဲသူ
- ကိုယ်လက် A ဂါ သန်စွမ်းသူ/မသန်စွမ်းသူများ ကို ဖိတ်ခေါ်နိုင်ပါသည်။

2. A မျိုးသမီး A ဖွဲ့

- A မျိုးသမီး A ထူးပြု (A မျိုးသား တစ်ချို့ လည်း ပါဝင်နိုင်)
- A° မိထောင်ရှိ/A° မိထောင်မရှိ
- မည်သည့် A သက် A ရွယ် မဆို
- မည်သည့် ပညာ A ရည် A ချင်း မဆို
- ချမ်းသာသူ/ဆင်းရဲသူ
- ကိုယ်လက် A ဂါ သန်စွမ်းသူ/မသန်စွမ်းသူများ ကို ဖိတ်ခေါ်နိုင်ပါသည်။

3. ငါးဖမ်းသူ A ဖွဲ့

- A မျိုးသား/A မျိုးသမီး
- ငါးဖမ်းသူ (ကြီး/ငယ်)
- A° မိထောင်ရှိ/A° မိထောင်မရှိ
- မည်သည့် A သက် A ရွယ် မဆို
- မည်သည့် ပညာ A ရည် A ချင်း မဆို
- ချမ်းသာသူ/ဆင်းရဲသူ များကို ဖိတ်ခေါ်နိုင်ပါသည်။

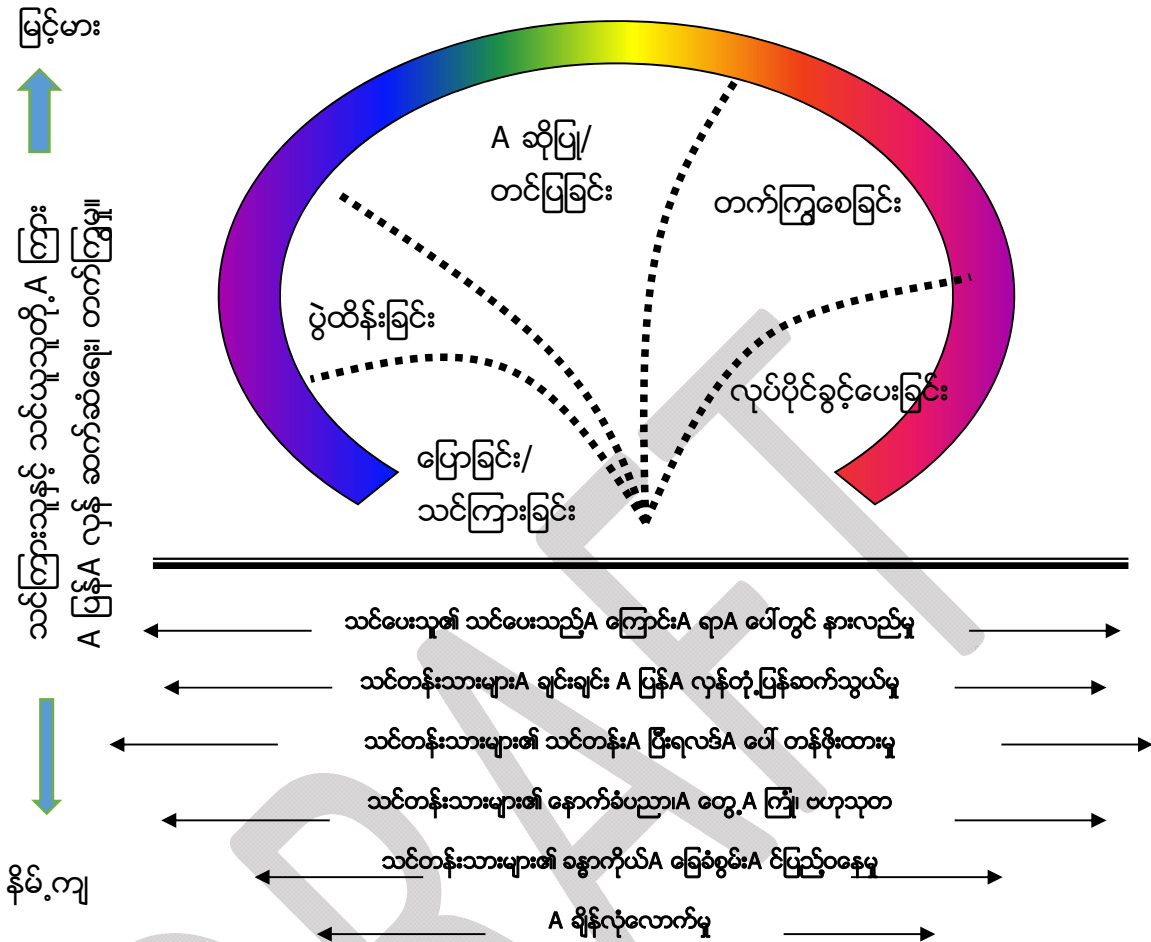
4. ငါးမွေးမြူသူ A ဖွဲ့

- A မျိုးသား/A မျိုးသမီး
- ငါးမွေးသူ (ကြီး/ငယ် - A သစ်/A ဟောင်း)
- A° မိထောင်ရှိ/A° မိထောင်မရှိ
- မည်သည့် A သက် A ရွယ် မဆို
- မည်သည့် ပညာ A ရည် A ချင်း မဆို
- ချမ်းသာသူ/ဆင်းရဲသူ
- ငါးမွေးမြူခြင်း လုပ်ငန်းကို စိတ်ဝင်စားသော မည်သူမဆို ဖိတ်ခေါ်နိုင်ပါသည်။

5. A သေးစား/A လတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူ

- A မျိုးသား/A မျိုးသမီး
- တခြားသော A သက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေရရှိသူ (လယ်သမား၊ ငါးဖမ်းသူ နှင့် ငါးမွေးသူ A° မိထောင်စု မပါ)
- A° မိထောင်ရှိ/A° မိထောင်မရှိ
- မည်သည့် A သက် A ရွယ် မဆို
- မည်သည့် ပညာ A ရည် A ချင်း မဆို
- ချမ်းသာသူ/ဆင်းရဲသူ များကို ဖိတ်ခေါ်နိုင်ပါသည်။

ပံ့ပိုးကူညီပံ့နှည်းလမ်းများ

ပွဲထိန်းခြင်း= သက်ဆိုင်သည့် A ကြောင်း၊ ရာကိုသာ ထိရောက်စွာပြောဆိုဆွေးနွေးစေရန်၊ A ဘေးပေးခြင်း
 တက်ကြွစေခြင်း= တီထွင်ကြံဆထိရောက်စွာပြောဆိုဆွေးနွေးစေမည့်
 A နေ၊ ထားရောက်၊ ဘင်တွန်းပို့ခြင်း
 ပြောခြင်း/သင်ကြားခြင်း/ညွှန်ကြားခြင်း= ပေးလိုသည့် သင်ခန်းစာကိုရရှိစေရန်၊ A ဘင် ထပ်တလဲလဲပြောဆိုသင်ပြခြင်း
 လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း= သင်တန်းသား၊ ပုံစံကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲသည့် A နေ၊ ထားရောက်၊ ဘင်တွန်းပို့ခြင်း
 A ဆိုပြု/တင်ပြခြင်း/ရောင်းချခြင်း= ပေးလိုသည့် A ကြိုဉာဏ်/ သင်ခန်းစာ/A ချက်၊ လက်ကို လက်ခံလာ၊ ဘင် တင်ပြခြင်း

၁.၅။ ဦးတည်၊ ပုံစံ၊ ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်းများ Focus Group Discussions

ဦးတည်၊ ပုံစံ၊ ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်းများပြုခြင်းဖြင့် A တံ၊ A ကျမဟုတ်သော ပျမ်းမျှ၊ A ဖြေမျိုးများ၊ A များစု သဘောထား၊ A ဖြေများ လည်းဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း၏ဖြေကြားချက်မဟုတ်ပဲ၊ တူရာတူရာ ဦးတည်၊ ပုံစံကိုသာ မေးမြန်းခြင်းဖြစ်သဖြင့် ဖြေဆိုသူတစ်ဦး၏လို၊ ပုံစံသည့် A ချက်၊ လက်ကို ထောက်ပြခြင်း၊ ပိုင်းဝန်းကြံဆဆွေးနွေးပြီး A ဖြေရှာခြင်းဖြစ်သဖြင့် A မှားလျော့နည်းနိုင်ပါသည်။

- မေးမြန်းမည့် မေးခွန်းများ A ၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်လေ့ကျင့်ထားရန်
- ဘာကြောင့် ဒီလို A ပုံစံဖြင့် မေးမြန်းမှုပြုရတာလဲဆိုတာ ရှင်းလင်းပြောပြရန်
- တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းခိုင်ခံ့ဖြေကြားခြင်းမျိုးမဟုတ်ပဲ၊ A ပုံစံလိုက် ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ဖြေဆိုခြင်းများ ဖြစ်ပေ A ဘက်တိုက်တွန်းရန်၊ ဖန်တီးရန်
- သူတို့ ဘာသာသူတို့ လွတ်လပ်စွာဆွေးနွေးပါစေ။ မေးထားသည်မှ လမ်းကြောင်းသွေဖည်သွားလျှင် ဝင်ရောက်တည့်မတ်ပေးပါ။ A ကယ်ရွှံ့တိတ်ဆိတ်နေကြလျှင် စကားလမ်းကြောင်း A စဖော်ပေးပြီး ဆွေးနွေးစေပါ။
- A ရေးကြီးသော A ချက် A လက်များ၊ သဘောတူညီကြသော A ချက်များ၊ သဘောတူညီကြသော ရှေ့လျှောက်ဆောင်ရွက်မည့်များ စသည်တို့ကို လိုက်လံရေးမှတ်ထားပါ။
- ပြီးခါနီးလျှင် A တိုချုံး၊ A ကျဉ်းချုပ်ကို ပြန်လည်ဖတ်ပြပြီး ဒီလိုဆွေးနွေးခဲ့တာဟုတ်သလားဟု A တည်ပြုပါ။
- ပြီးဆုံးသည် A ခါ ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောပါ။

မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်းနည်းလမ်းများ

A ဖွင့်မေးခွန်း = ဘယ်သူ၊ ဘာ၊ ဘယ် A ချိန်၊ ဘယ်နေရာ၊ ဘာကြောင့်၊ ဘယ်လို၊ ဘယ်လောက် စသည်

A ပိတ်မေးခွန်း = ဟုတ်တယ်။ မဟုတ်ဘူး။ ဟူသော A ဖြေကိုသာရနိုင်သည့်မေးခွန်း

ဖြစ်နိုင်ခြေမေးခွန်း = ဖြစ်နိုင်မလား မသိဘူးနော်။ ကျွန်တော် ကြားမိသလောက်...

A ကြောင်း A ရာပြမေးခွန်း = A ဒီ A ကြောင်း နည်းနည်းထပ်ပြောပြပါဦး။ နာဂစ်တုန်းက....ဘယ်လို...

A ဖြေကို ပြန်မေးခြင်း = ဘာလိုဖြစ်တာလဲပြောပြပါဦး၊ ဘယ်လိုတွေဖြစ်နိုင်သလဲ။

A သင့်ပြင်ထားသောမေးခွန်း = လိုချင်သည် A ဖြေကိုရရှိရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်စဉ်းစားထားသည် A ဖွင့်မေးခွန်း

(မမေးသင့်သောမေးခွန်းများ = မေးခွန်း A များ A ပြား A ၊ ဘေးတစ်ပြိုင်နက်မေးခြင်း၊ ရှည်လျားသောမေးခွန်း၊ ကိုယ်ထင်မြင်ယူဆချက်ဆိုင်ရာမေးခွန်း၊ ဖြေရန် A ကြပ်ရိုက်စေသည့် ထိလွယ်ရှလွယ်မေးခွန်း၊ စကားဦးသန်း နိမိတ်ပြမေးခွန်း)

တင်ပြ/ သင်ကြားရာတွင်

- ခန့်မှန်းထားသော A ချိန် A တွင်းလုံလောက်ပေ A ဘက်ပြုလုပ်ပါ။
- စကားကို ကျယ်ကျယ်ပြောပါ။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းပြောပါ။ ဖြည်းဖြည်းပြောပါ။ A ရေးကြီးသည် A ချက်များပြောလျှင် တွေးချိန်ရပေ A ဘက် ခေတ္တခဏရပ်ရပ်ပေးပါ။
- မြင်တွေ့နိုင်သော သင်ထောက်ကူပစ္စည်းသုံးပါ။
- သင်တန်းသား A ၊ ဘေးလုံးကို ကြည့်ပါ။ A ၊ ဘေးလုံးနှင့် မျက်လုံးချင်းမကြာခဏဆိုပါစေ။
- စကားပြောသက် သို့သာတင်ပြပါ။ စာဖတ်ပြနေသလို မလုပ်ပါနှင့်။
- မျက်နှာရိပ်မျက်နှာကဲ။ မျက်နှာ A မှာ A ရာ၊ ခြေလက် A မှာ A ရာများလည်း A လျှင်းသင့်သလို A သုံးပြုပါ။ ဖြစ်နိုင်လျှင် တစ်ဦးချင်းစီ A နီးသို့ မလှမ်းမကမ်းသို့ စကားပြောရင်း ရောက်ပေ A ဘက်သွားပါ။
- ပြုံးပါ။ ပျော်ရွှင်ရယ်မောဖွယ် ဖြစ်ပေ A ဘက် လွတ်လွတ်လပ်လပ်နေပါ။

သတိပြုရန်၊ မပြုလုပ်ရန်

- ကြမ်းပြင်၊ နံရံ၊ နာရီ၊ A ခန်း A ပြင်ဘက် စသည်ကို မကြည့်ရန်။
- တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံကို A ကြာကြီးကြည့်ခြင်း၊ ခဏခဏကြည့်ခြင်း။

- တီဗွီသတင်းကြေငြာသကဲ့သို့ စာများ A စာ ဆုံး ဖတ်ပြမနေပါနှင့်။
- ဒေသဆိုင်ရာ ရိုးရာဓလေ့ ယဉ်ကျေးမှုများကို လစ်လျူမရှုပါနှင့်။

A ထူးသဖြင့် ဤ ကျေးရွာA ဆင့် ဆန်းစစ်လေ့လာစစ်တမ်းကောက်ယူဆွေးနွေးပွဲတွင်

- ကျွန်ုပ်တို့ A ဘေးလုံးသည် ကျေးရွာလူထုထံမှ သိလိုသည်များကို လာရောက်မေးမြန်းသင်ယူခြင်းဖြစ်သည်
  - ကျွန်ုပ်တို့ A ဘေးလုံးသည် ကျေးရွာလူထုကို လာရောက် သင်ကြားပြသ သင်တန်းပေးသူများမဟုတ်ပါ။
  - နားထောင်သူ၊ လေ့လာသူများ သာဖြစ်ကြပါသည်။
  - ကျေးရွာလူထုလေးစားချစ်ခင်အောင် ပြုမူနေထိုင်ရန်
  - ဆေးလိပ်တိုက်ခြင်း၊ ကွမ်းတံတွေးထွေးခြင်းတို့ကို စည်းကမ်းတကျပြုမူရန်
  - မိမိသည် Lead Facilitator မဟုတ်သည့်အ ခါတွင်လည်း စိတ်ဝင်တစား နားထောင်သင်ယူပါ။
- လိုအပ်သည်များဖြည့်စွက်ပံ့ပိုးနိုင်ရန် A ဆင်သင့်ရှိနေပါစေ။ A စည်းအ ဝေးပြင်ပသို့လျှောက်သွားနေခြင်း၊ တစ်ချိန်လုံးဖုန်းပြောနေခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။
- ရွာတွင်ညအိပ်ရသည့်အ ခါ၊ A ရက်သေစာသောက်စားမှုယစ်ခြင်း၊ ဆူညံအ ငါဟစ်ခြင်း၊ လောင်းကစားပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျေးရွာသူ/သားများအ ဘေး နောက်ပြောင်ခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်း စသည်အ ရှိအ သေတန်စေမည့် အ ပြုအ မူများကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။

၁.၆။ Reporter/ Note-Taker Role (မှတ်စု / မှတ်တမ်း ရေးသားသူ ၏ အ ခန်းကဏ္ဍ)

မှတ်စုမှတ်တမ်း ရေးသားသူ သည် A မိကကျသောအ ခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်။ ဦးဆောင်ပံ့ပိုးသူ သည် ကျေးရွာလူထုနှင့်ပြောဆိုဆွေးနွေးရာတွင် ဦးဆောင်နေသော်လည်း ဆွေးနွေးသည့် အ ချက်အ လက်များ အ ဘေးလုံးကို မမှတ်နိုင်ပါ။ ဦးဆောင်သူနှင့် လူထုတို့ဆွေးနွေးရာတွင် မြင်သာထင်ရှားစေရန် Flit-Chart တွင် ရေးသားကြသော်လည်း A သေးစိတ်ကိုမူ ဖော်ပြနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ မှတ်တမ်းရေးသားသူအ နေဖြင့် ပြောဆိုဆွေးနွေး သမျှ ဖြေကြားသမျှ သတင်းအ ချက်အ လက်အ ဘေးလုံးကို မှတ်စုသဘောဖြင့် အ တိုချုပ်မှတ်သားပေးထားပြီး အ ဘေးလုံးပြီးစီးချိန်တွင် အ စီရင်ခံစာအ ဖြစ် အ သေးစိတ်ချောမွေ့အ ဘေး ပြန်လည်ရေးသားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်စု ရေးသားခြင်း ဆိုသည်မှာ - မိမိတို့ မေးထားထားသော နည်းလမ်း (tool) တစ်ခုချင်းစီ အ လိုက် တွေ့ ရှိချက်များ၊ မှတ်စု များကို စာစီစာကုံးပုံစံ ရေးသားပေးရန် ဖြစ်သည်။ မှတ်စု ရေးသားရာတွင် အ ဘေးလုံးပါ အ ချက်အ လက်များကို A မိက ထည့်သွင်း ရေးသားရမည်။

၁။ မိမိတို့ မေးထားသော တွေ့ ရှိချက်များကို flit-chart ပေါ်တွင် ထည့်သွင်းရေးသားရာတွင် နေရာ အ ခက်အ ခဲ ကြောင့် အ သေးစိတ်ကို မရေးသာ နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် မေးမြန်းခြင်းမှ ရရှိသော တွေ့ ရှိချက် များကို အ ကျယ် ဖွင့်ဆို ရေးသား နိုင်စေရန် မှတ်စုတွင် ရေးသားရမည်။

၂။ မှတ်စုတွင် မိမိတို့ မေးခွန်းများ မေးမြန်းရာတွင် အ ဆင်မပြေသော အ ကြောင်းအ ရာ များ၊ ခက်ခဲသော အ ကြောင်းအ ရာ များကို ထည့်သွင်းရေးသားနိုင်သည်။

၃။ ထို့ပြင် မှတ်သားရန် တွေ့ ရှိချက် များကို၊ အ သုံးဝင်မည်ထင်အ ပ်သော တွေ့ ရှိချက်များနှင့် နောင် ပရောဂျက် ပြုလုပ်ရာတွင် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် အ ချက်အ လက်များကို ထည့်သွင်း ရေးသားနိုင်သည်။

၄။ ထို့ပြင် တခြားသော အ ဘေးလုံးပါ လုပ်ဆောင်ချက်များကို လည်း တစ်ပြိုင်တည်း လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

- A ချိန်၊ နေရာ၊ နေ့ရက် နှင့် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများကို မှတ်ထားပါ။

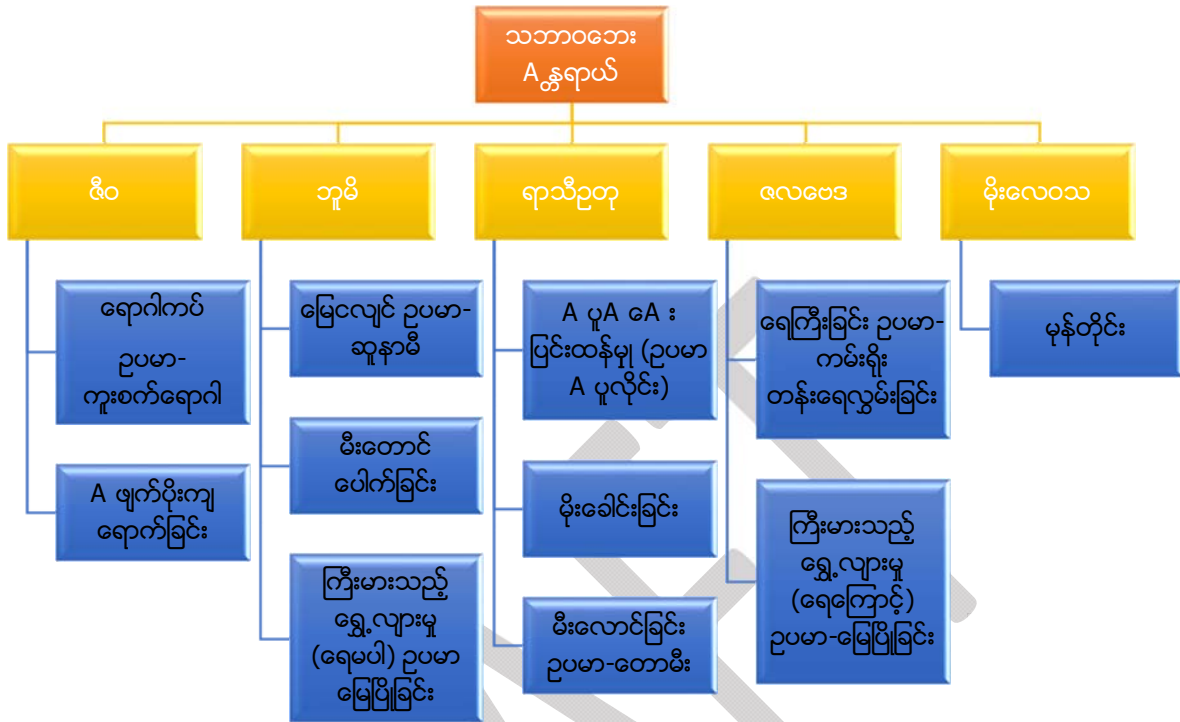
- ဆွေးနွေးသည့်အကြောင်းရာများ၊ ဆွေးနွေးသူများ၏ စိတ်ခံစားမှုများနှင့် အခြားအုပ်စုတွင်း အချင်းချင်း ဆက်ဆံရေးကိုပါ မှတ်တမ်းတင်ပါ။
- အသံသွင်းစက် နှင့် မှတ်တမ်းတင်နိုင်သည်။
- ဆွေးနွေးစဉ် အငြင်းပွားမှုများပေါ်ပေါက်လာပါက ကူညီပံ့ပိုးသူကို ဝိုင်းဝန်း ကူညီပေးပါ။
- ဆွေးနွေးသူတို့၏စိတ်ခံစားချက်ကိုပါ မှတ်တမ်းတင်ပါ။

၁.၇။ Observer role (စောင့်ကြည့်လေ့လာသူ ၏ အခန်းကဏ္ဍ)

စောင့်ကြည့်လေ့လာသူသည် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူ Lead Facilitator နှင့် ကျေးရွာလူထု အပြန်အလှန်ဆွေးနွေး၊ မေးမြန်း၊ ဖြေကြားရာတွင် အစဉ်မပြတ်စောင့်ကြည့်လေ့လာနေရမည်။ လိုအပ်သည်များ ရှိပါက ထောက်ပြဆွေးနွေးရမည်။ ဖြေကြားမှုသည် အမှန်အမှားမသိကွဲခြင်း၊ ယခင်ပြောခဲ့သည်များနှင့် မကိုက်ညီခြင်း၊ ရှိပါက ကြားဖြတ် ထောက်ပြဆွေးနွေးရမည်။ အဖြေတစ်ခုချရန် ခက်ခဲ အငြင်းပွားနေကြပါက ကြားဝင်ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်း၊ အနီးစပ်ဆုံးအဖြေကို သဘောတူညီမှုရလာအောင် ကြားဝင်စည်းရုံးပေးခြင်းပြုရမည်။ Lead Facilitator လိုအပ်သည်များကို ထောက်ပံ့နိုင်ရန် အဆင်သင့်ရှိနေရမည်။ ဥပမာ၊ flip-chart, marker, tape, pin, ruler, color paper, A4 paper, chalk, etc. ပွဲစ၍ လူအားလုံးစုံလင်သည့်အချိန်၊ နာရီဝက်တစ်နာရီခန့် အကြာတွင် ရှုထောင့်ပေါင်းစုံမှနေ၍ ပါဝင်သူအားလုံးကို မြင်ရသည့်အနေအထားမှ နေ၍ ဓါတ်ပုံမှတ်တမ်းတင်ခြင်း ပြုလုပ်ပေးပါ။

၂။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု A ခြေခံသဘောတရားများနှင့် A ဖိပွယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ
 ၂.၁။ ဘေးအန္တရာယ် A မျိုးစားများ

၂.၂။ A ခြေခံ A ဖိပွယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

- ✓ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (climate change) - သဘာဝလောင်စာပစ္စည်းများ လွန်ကဲစွာ A သုံးပြုမှုကြောင့် လေထု A တွင်း ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ဓါတ်ငွေ့ များတိုးပွားလာခြင်းကြောင့် ဒေသ A တွင်း (သို့မဟုတ်) တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင် ရာသီဥတုပုံစံများပြောင်းလဲလာမှုကိုဆိုလိုသည်။
- ✓ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ A ကျိုးသက်ရောက်မှုများ (climate change impact) - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ A ကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် ကာလတို(သို့မဟုတ်) ကာလရှည် A ကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ထို A ကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် တခြားသောကဏ္ဍများကိုလည်း တိုက်ရိုက် (သို့မဟုတ်) သွယ်ဝိုက်ပြီးသော်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။
- ✓ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို လိုက်လျောညီထွေပြုလုပ်ခြင်း (climate change adaptation) - ပြောင်းလဲလာသော ရာသီဥတုနှင့် A ညီ မိမိတို့တွင်ရှိသော လိုက်လျောညီထွေလုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်း A ဘေးနှင့် သဘာဝ (သို့မဟုတ်) လူနေမှုစနစ်များ A ဘေးထိန်းညှိလုပ်ကိုင်ခြင်းကိုဆိုလိုသည်။
- ✓ ဘေးအန္တရာယ် (hazard) - သဘာဝ A လွန်ဖြစ်စဉ် (သို့) လူသားတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့်၊ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သောဖြစ်ရပ်(သို့မဟုတ်) A အန္တရာယ်များကို ဆိုလိုပါသည်။

၂.၃ ။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ A ကျိုးသက်ရောက်မှုများ (ဥပမာ)

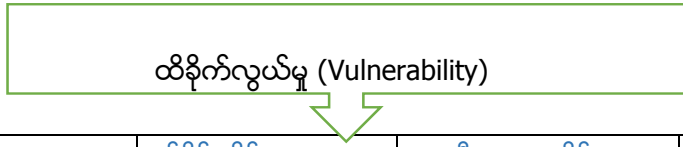

Source (MyanmarTime & eleven media and Myanmartoday media)

- ✓ **ဘေး (disaster)** - လူ့ A သက် A^၂ မ်စည်းစိမ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆုံးရှုံးမှုများကို ဖြစ်စေပြီး ၊ ထိခိုက်ခံရသူများ၏ လက်ရှိစွမ်းအားနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်နိုင်စွမ်းမရှိတော့လောက်အောင်၊ ရပ်ရွာ/လူမှု A သိုင်းအိုင် တိုင်းတစ်ခုလုံး၏ ကြီးမားစွာပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။
- ✓ **ဘေး (Disaster)** - ဘေးအန္တရာယ်များ(hazards) x ထိခိုက်လွယ်မှု A ခြေအနေများ (vulnerability) x ဆိုးရွားသည့် A ကျိုးဆက်များ A ဘေးလျော့ချနိုင်ရန် A တွက် စွမ်းဆောင်ရည်များ (capacity) မလုံလောက်မှုတို့၏ ရလဒ် ဖြစ်ပါသည်။
- ✓ **ထိခိုက်လွယ်မှု (Vulnerability)** - သက်မွေးမှုလုပ်ငန်းများကို ပျက်စီးစေပြီး၊ အိမ်ထောင်စုများ A ဘေးဆင်းရဲတွင်းသို့ ကျရောက်စေနိုင်သည့် ကြိုတင်မျှော်မှန်း၍ မရနိုင်သော ဖြစ်ရပ်များကို ရည်ညွှန်းသည်။ (ဥပမာ- ဆိုးရွားသည့် A ကျိုးဆက်များ (သို့) ဆုံးရှုံးမှုများ (သေဆုံးမှု၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ သက်မွေးမှုလုပ်ငန်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများ ဆုံးရှုံးမှု (သို့) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှု)
- ✓ **ရာသီဥတု နှင့် မိုးလေဝသ ခြားနားချက်**
  - မိုးလေဝသ ဆိုသည်မှာ နေရာဒေသ တစ်ခု နှင့် A ချိန်ကာလ တစ်ခု တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော လေထုမြေထု၏ A ခြေအနေကို ဆိုလိုသည်။ (ဥပမာ တစ်ရက် A တွင်း ၊ တပတ် A တွင်း၊ တစ်လ A တွင်း ပြောင်းလဲနိုင်သော ဖြစ်နိုင်ချေ ...ပူခြင်း၊ တိမ်ထူခြင်း၊ ခြောက်သွေ့ခြင်း၊ နေရောင်ခြည်၊ လေ၊ မိုး စသဖြင့်)
  - ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဒေသတွင်းဆိုင်ရာ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ကို ဆိုလိုသည်။ (ဥပမာ ၁၀ နှစ် A တွင်း A ပူချိန် တိုးခြင်း၊ နှစ် ၃၀ A တွင်း မိုးရေချိန် ကျဆင်းခြင်း၊ မုန်တိုင်းနှင့် ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်း ကျရောက်ခြင်း)

၂.၄။ ထိခိုက်လွယ်မှု (Vulnerability)

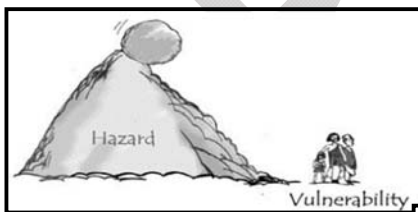
ထိခိုက်လွယ်မှု (Vulnerability) သည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ A ချက်များနှင့် သက်ဆိုင်သော A ခြေ A နေများမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။

လူမှုရေးဆိုင်ရာ A ချက်များ	ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ A ချက်များ	စီးပွားရေးဆိုင်ရာ A ချက်များ	ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ A ချက်များ
လူဦးရေတိုးပွားမှု	A ဆောက် A ဦးများ တည်ဆောက်ထားရှိမှု	လူမှုစီးပွား A ဆင့် A တန်း	မြေနှင့် ရေ A ရည် A သွေး/ပမာဏ
ထုံးတမ်းစဉ်လာ A သိပညာ ဘဏ္ဍများ	A ရေးကြီးသော A ခြေ ခံ A ဆောက် A A များ	ဆင်းရဲမှုနှင့် A ဘဟာရ	စိုက်ခင်းများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ သစ်တော
စာတတ်မြောက်မှုနှင့်ပညာရေး A ဆင့် A တန်း	လူဦးရေ/မြို့ပြထူထပ်မှု	ချေးငွေများ လက်လှမ်းမီရရှိနိုင်မှု	ဂေဟစနစ်၏ တည်ငြိမ်မှု သဘာဝသယံဇာတများ ပြုန်းတီးမှု
A ခွင့် A ဘဏ္ဍဆက်ခံမှုများ A ရပ်ဘက်ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၊ လူမှုရေး A ဖွဲ့ A စည်းများ		ဝင်ငွေနှင့် စီးပွားရေးဖွဲ့စည်းပုံ	A ဆိပ် A တောက်ဖြစ်စေ ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် A ဘေး ညစ်ညမ်းစေသည့် A ရာများ
ကျားမရေးရာ၊ လူနည်းစု A ပိုများ		A ရင်း A မြစ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ A ဘေး လက်လှမ်းမီ A သုံးပြုနိုင်မှု	
သတင်း A ချက် A လက်များ လက်လှမ်းမီမှု		ငွေကြေးဆိုင်ရာ A ခွင့် A လမ်းများတွင် သီးသန့်ဖယ်ထားခံရမှုများ	

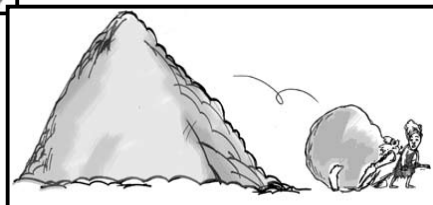
၂.၅။ A နှောင့်ကျရောက်နိုင်ခြေ (Risk)

A နှောင့်ကျရောက်နိုင်ခြေ (Risk) = ဘေးရန်/A နှောင့်များ (hazards) ဖြစ်ပွားမှု x ထိခိုက်လွယ်မှု (vulnerability) ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြေ

ဘေး A နှောင့် ကျရောက်သည့် A ခြေ A နေ

A နှောင့်ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသည့် A ခြေ A နေ

၂.၆။ A ရင်းA မြစ်များ (Resources)

A ရင်းA မြစ်ဆိုတာဘာလဲ?
 လူတစ်ယောက် (သို့) လူမှု A ဖွဲ့ A စည်း တစ်ခု၏ လုပ်ငန်းစဉ်များ A ကျိုးရှိရှိ လည်ပတ်လုပ်ကိုင်နိုင်စေရန် တည်ရှိနေသော ငွေ၊ ပစ္စည်းကိရိယာ၊ လူနှင့် A ခြားသော A ဖိုးတန် A ရာများကို ခေါ်ပါသည်။
 A ခြေခံ A ဘေးဖြင့် A ရင်းA မြစ်များ A ဘေးသုံးပိုင်းခွဲခြားနိုင်သည်။

- ၁။ စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ
- ၂။ လူမှုရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ
- ၃။ A ဖွဲ့ A စည်းနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ

၂.၆.၁။ စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ

စီးပွားရေး A ရင်းA မြစ်ဆိုသည်မှာ ကျေးရွာလူထုမှ ပိုင်ဆိုင်ပြီး၊ ကျေးရွာ၏ စီးပွားရေး A ဘက်ခြေခံဖြစ်ထွန်းမှု ကို ပံ့ပိုးပေးသော A ရင်းA မြစ်များကို ခေါ်ပါသည်။

- ၁။ သဘာဝ (ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ A ရင်းA မြစ်များ) - မြေ၊ ရေ၊ သစ်တော၊ ကျောက်ဆောင် ကျောက်ခဲ၊ သတ္တုများ၊ စသဖြင့်
- ၂။ A ခြေခံ A ဆောက် A ဦးများ - လမ်း၊ တံတား၊ မြောင်းဘောင် ၊ ရေသွင်းရေထုတ်မြောင်းများ၊ မြေ A ဘက် ပိုက်လိုင်းများ စသည်ဖြင့်
- ၃။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ A ရင်းA မြစ်များ - A မျိုးမျိုးသော သီးနှံပိုက်ပျိုးခြင်းများ၊ ရေနှင့် ရေ၏ A ရည် A သွေးများ၊ စသဖြင့်
- ၄။ တိရစ္ဆာန် - A မျိုးမျိုးသော တိရစ္ဆာန် မွေးမြူခြင်းများ (ကျွဲ၊ နို့စားနွားမ၊ ဝက်၊ ဆိတ်၊ ကြက်၊ စသဖြင့်)
- ၅။ ငါးမွေးမြူခြင်း
- ၆။ တခြားသော ဝင်ငွေ ရရှိစေသော A ရင်းA မြစ်များ - သဘာဝ A ရင်းA မြစ်များ စုဆောင်းခြင်း
- ၇။ နည်းပညာနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ - မီး A ဘေးဖြင့်စက်များ၊ A သေးစား ရေ A ဘေးဖြင့်လုပ်စစ်များ စသဖြင့်

၂.၆.၂။ လူမှုရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ

လူမှုရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များမှာ ကျေးရွာမှ ပိုင်ဆိုင်ပြီး၊ ကျေးရွာ၏ကောင်းမွန်သော လူနေမှုဘဝများ ရရှိစေရန် A တွက် ပံ့ပိုးပေးသော A ရင်းA မြစ်များကို ခေါ်ပါသည်။

- ၁။ ပညာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ- ကျောင်း၊ ဆရာ/ဆရာမများ၊ စာကြည့်တိုက်များစသဖြင့်
- ၂။ ကျန်းမာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်းA မြစ်များ - ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်း၊ ကျွမ်းကျင်ဆရာ/ဆရာမများ၊ Nurses များ၊ ဆေးဝါးထောက်ပံ့ထားရှိမှုများစသဖြင့်

၃။ လူနေမှုဘဝ A ချင်း A ရာများနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်း A မြစ်များ - ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ သာသနာရေး A ဆောက် A ဦးများ၊ ဘုံသာရေးနာရေးပစ္စည်းများ၊ A ဘေးကင်းကွင်းများစသဖြင့်

၄။ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်း A မြစ်များ - A သံချဲ့စက်များ၊ ရေဒီယို၊ တီဗွီ စသဖြင့်

၅။ ဘာသာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သောနေရာများ

၂.၆.၃။ A ဖွဲ့ A စည်းနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်း A မြစ်များ

A ဖွဲ့ A စည်းနှင့် သက်ဆိုင်သော A ရင်း A မြစ်များမှာ ကျေးရွာ A တွင်းရှိ လူမှု A ရပ် A ဖွဲ့ A စည်းများမှ မိမိတို့ **ကျေးရွာ စည်ပင်သာယာဝပြောစေရေး A တွက်ဖွဲ့** စည်းတည်ထောင်ထားသော လူမှု A ရပ်ဘက် A ဖွဲ့ A စည်းကို ဆိုလိုသည်။

၁။ ကျေးရွာ ကော်မတီ - ကော်မတီဝင်များ A ဘေး ဖွဲ့ စည်းထား A ပ်ခြင်း၊ ကော်မတီဝင်များတွေ့ ဆုံဆွေးနွေးသော နေရာများ

၂။ မိဘဆရာ A သင်းများ

၃။ ကျေးရွာစီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်း - တွေ့ ဆုံသော နေရာများ

၄။ A ဘေးကင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော club များ - တွေ့ ဆုံသော နေရာများစသဖြင့်

၅။ ယဉ်ကျေးလိမ္မာသင်တန်းများ ကျင်းပရန်နေရာ

၆။ တခြားသော ကျေးရွာ၏ ဖွဲ့ စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် စပ်လျဉ်းသော သက်ဆိုင်သော A ရင်း A မြစ်များကို ဆိုလိုသည်။

၃။ A ခက်A ခဲ ပြဿနာများကို လူထုမှ ဝိုင်းဝန်းစုပေါင်း A ဖြေရှာခြင်းနည်းလမ်း (၁၄) ချက်

၃.၁။ A ခက်A ခဲ ပြဿနာသစ်ပင်/ A ခက်A ခဲ ပြဿနာများA ဘေးဖော်ထုတ်ခြင်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း (Problem Tree/Problem Census)

- ကျေးရွာကဏ္ဍတွင် ကြိုတွေ့နေရသော ပြဿနာများA ဘေးဖော်ထုတ်သည့်နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သစ်ပင်၏ ပင်စည်သည် ပြဿနာဖြစ်ပြီး A မြစ်များသည် A ကြောင်းA ရင်းများဖြစ်သည်။ A ကိုင်းA ခက်A လက်များသည် A ကျိုးဆက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ဘယ်သူတွေနဲ့ လုပ်မှာလဲ

- ငါးဖမ်းသမားများ A ပ်စု (ရေလုပ်သား) နှင့် ငါးမွေးမြူရေးသမားများ A ပ်စု **။(ရည်ညွှန်းချက် ၁.၄)**

လုပ်ဆောင်ရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်

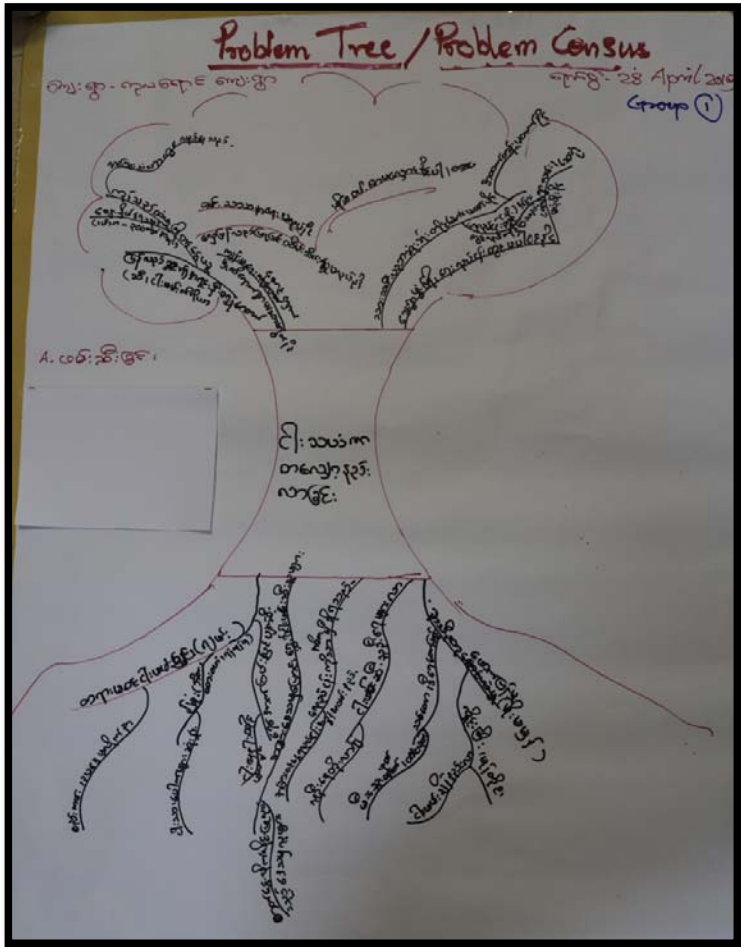
- ကျေးရွာလူထု၏ A ခက်ခဲပြဿနာများသတ်မှတ်ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်၊ ဆန်းစစ်လေ့လာနိုင်ရန်နှင့် A ဆင့်သတ်မှတ် ခွဲခြားနိုင်ရန် A ပြင်၊ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသောဖြေရှင်းနည်းလမ်းများ A ဘေးဖော်ထုတ်နိုင်ရန်။

လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ်A ဆင့်ဆင့်

- ၁။ ပါဝင်သူများ နှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမည့်သူများA ချင်းချင်းမိတ်ဆက်ပါ။
- ၂။ မေးမြန်းဆွေးနွေး ရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များA ဘေးရှင်းပြပါ။
- ၃။ A စုA ဖွဲ့သည် တစ်သားတည်းဖြစ်သည့်A ဖွဲ့ဖြစ်ရမည်။ (ဥပမာ-ရေလုပ်သား၊ ငါးမွေးတောင်သူ A စရှိသည်)
- ၄။ A ခက်ခဲပြဿနာများA ဘေးဖော်ထုတ်ပါ။
- ၅။ A ချက်A လက်များA ဘေးဖော်ထုတ်ပြီးဆွေးနွေးပါ။
- ၆။ A ဆင့်သတ်မှတ်ပါ။
- ၇။ ဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းများA ဘေးA သေးစိတ်ဆွေးနွေးပါ။

ပြဿနာသစ်ပင်နမူနာပုံစံ

ပင်မ ပြဿနာများ ဘာတွေရှိလဲ	ဘယ်သူတွေကို သက်ရောက် နေတာလဲ	ဘယ်A ချိန် (ရာသီ) တွေမှာ ဖြစ်တာလဲ	ဘယ်လိုမျိုး သက်ရောက်တာလဲ	ဖြစ်စေသော A ကြောင်းA ရာ တွေက ဘာလဲ	ဘယ်လို ဖြေရှင်းမလဲ

ပြဿနာသစ်ပင်နမူနာပုံစံ

ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ A တွက် A ခက်ခဲ/ပြဿနာများ A ဘေးထုတ်ရာတွင် မေးမြန်းရမည့် မေးခွန်းများ

(၁) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရသော ပြဿနာ တွေကဘာတွေလဲ။ (ဥပမာ- ငါးသယ်တာ A ခြေ A နေ၊ ငါးနေငါးထိုင်များ၏ A ခြေ A နေ (သန္တာကျောက်တန်း၊ ပင်လယ်မြက်၊ ကျောက်တန်း)၊ ငါးဖမ်းကွက် A ခြေ A နေ (A ပြိုင်ဆိုင်ငါးဖမ်းဆီးခြင်းရှိ/မရှိ)

(၂) မည်သည့် A ခက်ခဲ/ပြဿနာများကို ဦးစားပေးဖြေရှင်းသင့်သလဲ။ (A ဆင့်လိုက်ဖော်ပြပါ)

(၃) ပြဿနာတစ်ခုချင်း က ဘာကြောင့် A ရေးကြီးတာလဲ၊ ပြဿနာများ၏ A ကြောင်း A ရင်း (Cause) နှင့် A ကျိုးသက်ရောက်မှု (Effect) တွေကဘာတွေလဲ။

(၄) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ A နေဖြင့် A ခက်ခဲ/ ပြဿနာများ A ဘေး မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့်ဖြေရှင်းသင့်သည်ဟု ထင်ပါသလဲ။

(၅) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ A နေဖြင့် A ခက်ခဲ/ပြဿနာများ A ဘေးဖြေရှင်ရာတွင် မည်သည့် A စိုးရဋ္ဌာနမှ မည်ကဲ့သို့ သော A ကူ A ညီများလို A ပံ့ပိုးပါသလဲ။

(၆) မည်သည့်ပြဿနာက ဖြေရှင်းရအလွယ်ဆုံးနှင့် A ခက်ဆုံးဖြစ်သနည်း။ ဘာကြောင့်လဲ။
မည်ကဲ့သို့ ဟုထင်ပါသလဲ။

(၇) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း A တွက် A ကြီးမားဆုံးသော ပြဿနာတွေက ဘာလဲ။ ဘယ်လို ဖြေရှင်းမလဲ။

(၈) သင့်ရဲ့ A တွေ A ကြို A ရ ဖြေရှင်းရန် A ခက် A ခဲ ဆုံးသော ပြဿနာတွေက ဘာတွေလဲ။

ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ A တွက် A ခက်ခဲ/ပြဿနာများ A ဘေးထုတ်ရာတွင် မေးမြန်းရမည့် မေးခွန်းများ

(၁) ငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် ကြိုတွေ့ရသော ပြဿနာ တွေက ဘာတွေလဲ။ (ဥပမာ-
ငါးရောဂါကျရောက်မှု၊ ငါးမွေးမြူရန် A တွက်နည်းပညာမရှိခြင်း၊ A စရှိသည်)

(၂) မည်သည့် A ခက်ခဲ/ပြဿနာများကို ဦးစားပေးဖြေရှင်းသင့်သလဲ။ (A ဆင့်လိုက်ဖော်ပြပါ။)

(၃) ပြဿနာတစ်ခုချင်း က ဘာကြောင့် A ရေးကြီးတာလဲ၊ ပြဿနာများ၏ A ကြောင်း A ရင်း (Cause) နှင့်
A ကျိုးသက်ရောက်မှု (Effect) တွေက ဘာတွေလဲ။

(၄) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ A နေဖြင့် A ခက်ခဲ/ပြဿနာများ A ဘေးထုတ်မှုနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်း
သင့်သည့်ဟုထင်ပါသလဲ။

(၅) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ A နေဖြင့် A ခက်ခဲ/ပြဿနာများ A ဘေးထုတ်ရာတွင် မည်သည့် A စိုးရိမ်မှု
မည်ကဲ့သို့သော A ကူညီမှုများလိုအပ်ပါသလဲ။

(၆) မည်သည့်ပြဿနာက ဖြေရှင်းရအလွယ်ဆုံးနှင့် A ခက်ဆုံးဖြစ်သနည်း။ ဘာကြောင့်လဲ။
သင်မည်ကဲ့သို့ ဟုထင်ပါသလဲ။

(၇) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း A တွက် A ကြီးမားဆုံးသော ပြဿနာတွေက ဘာလဲ။ ဘယ်လို ဖြေရှင်းမလဲ။

(၈) သင့်ရဲ့ A တွေ A ကြို A ရ ဖြေရှင်းရန် A ခက် A ခဲ ဆုံးသော ပြဿနာတွေက ဘာတွေလဲ။

၃.၂။ ပြောင်းလဲမှုလမ်းကြောင်းများ (Historical Timeline)

A ရေးကြီးတဲ့ A ဖြစ်A ပျက်တွေကို မှတ်သားထားတဲ့ A ချိန်A ပိုင်းA ခြားတွေကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ ပုံစံ (graph) တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ပြဿနာဖြေရှင်းခဲ့ပုံ၊ လူနေမှုA ဆင့်A တန်းနဲ့ နည်းပညာဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်ပြောင်းလဲလာပုံ (သို့မဟုတ်) ဒေသခံတွေရဲ့ ပြီးခဲ့တဲ့ ပြဿနာတွေကို A ၁၀၀A ၁၀၀မြင်မြင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့တဲ့ သမိုင်းကြောင်းတွေကို သိရှိရန် ဒီနည်းလမ်းကို သုံးပါတယ်။

ဘယ်သူတွေနဲ့ ဆွေးနွေးမလဲ?

- ကျေးရွာမှ A လွှာပေါင်းစုံပါဝင်သော A ပုံစုများ စုပေါင်းပြီး ဒီနည်းလမ်းကို A ဖြေရှာရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။
(ရည်ညွှန်းချက် ၁.၄)

ရည်ရွယ်ချက်

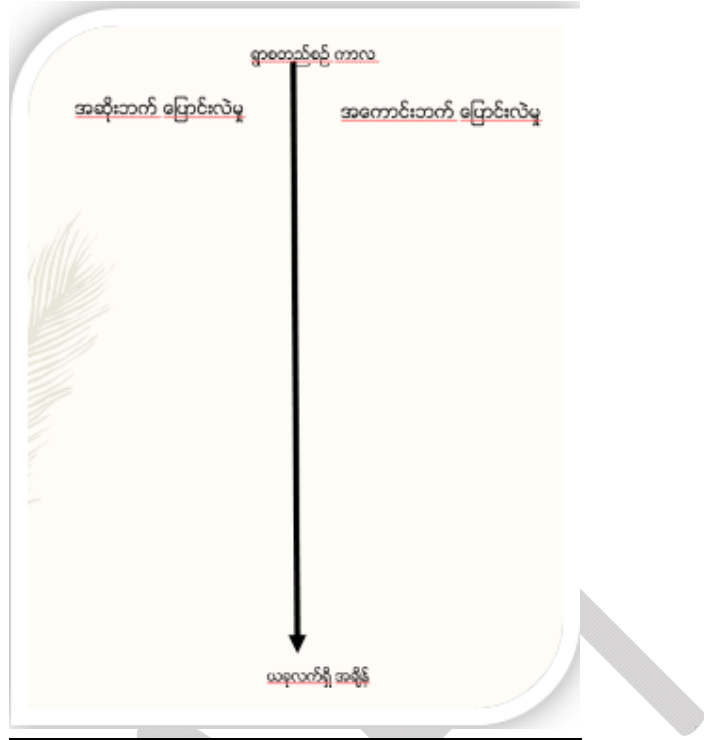
- A ချိန်ရဲ့ ရွေ့လျားမှုနဲ့ ပြောင်းလဲမှု ရှုထောင့်ကို မိတ်ဆက်ပေးရန်။
- ဖြစ်ပျက်ခဲ့မှုတွေနဲ့ ဦးတည်ချက်တွေA ရ ပြောင်းလဲမှု A နေA ထားကို မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်ရဖို့ ပံ့ပိုးကူညီပေးရန်။

လုပ်ဆောင်ပုံA ဆင့်ဆင့်

- ၁။ ကျေးရွာမှ ရှေ့မီနောက်မီ လူကြီးများကို ဖိတ်ခေါ်ပါ။
- ၂။ ပါဝင်သူများ နှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမည့်သူများA ချင်းချင်းမိတ်ဆက်ပါ။
- ၃။ မေးမြန်းဆွေးနွေး ရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များA ၁းရှင်းပြပါ။
- ၄။ A နည်းဆုံး နှစ် (၃၀)စာ စဉ်းစားပါ။
- ၅။ A ရင်းA မြစ် ပြောင်းလဲမှုများ၊ (ငါးဖမ်းကွက် ငါးမွေးကန်) နည်းပညာဆိုင်ရာ တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများ၊ A သစ်တိုးတက်လာသော ဝင်ငွေရ A လုပ်A ကိုင်များ၊ ဘေးA နှုတ်ထွက် တွေ့ကြုံရမှုများ၊ A ရင်းA မြစ် ပိုင်ဆိုင်မှုA နေA ထားများ၊ လူမှုA ဆင့်A တန်း ပြောင်းလဲလာမှုများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားပါ။

ပြောင်းလဲမှုလမ်းကြောင်းပြနမူနာပုံစံ

ခုနှစ်	အကောင်း	ပြောင်းလဲခဲ့ပုံ	အဆိုး	ဖြေရှင်းခဲ့ပုံ

မေးမြန်းရမည့်မေးခွန်းများ

- ၁။ သင်တို့ ရွာမှာ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွေကို ဘယ်အချိန်မှာစတင်ခဲ့ပါသလဲ။
- ၂။ စတင်၍ အချိန်တိုင်းကဒီရွာမှာ ငါးဖမ်းသမား ဘယ်နှစ်ယောက်နဲ့ ငါးမွေးကန်ဘယ်နှစ်ကန်ရှိခဲ့ပါသလဲ။
- ၃။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနဲ့ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ အဓိကဘေးအန္တရာယ်က ဘာလဲ။ ဘယ်အချိန်မှာဖြစ်လဲ။
- ၄။ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားခဲ့ချိန်မှာ ဘယ်လိုတုံ့ပြန်ခဲ့လဲ။ ဘယ်လို ဆန်းသစ်တဲ့ နည်းလမ်းတွေ သုံးခဲ့လဲ။
- ၅။ အခြားငါးဖမ်းသမားများနှင့် အတူတစ်ကွပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေ ရှိခဲ့ဖူးလား။ တကယ်လို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများရှိခဲ့ရင် ဘယ်လိုလုပ်ငန်းတွေမှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့တာလဲဆိုတာ ပြောပြပေးပါ။
- ၆။ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွေ လုပ်ကိုင်တဲ့ကာလတစ်လျှောက် တိုးတက်လာတာမျိုးဒါမှမဟုတ် ဆုတ်ယုတ်သွားတာမျိုး တွေ့ကြုံတွေ့ဖူးပါသလား။
- ၇။ ဒီရွာမှာ အဓိကထိခိုက်မှု အများဆုံးငါးက ဘာငါးတွေလဲ။ မွေးမြူရေးအတွက်ဆိုရင်ရော ဘယ်လို ငါးမျိုးစိတ်ကို အဓိကမွေးမြူကြလဲ။
- ၈။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲလာတဲ့ အနေအထားတွေကို သတိထားမိပါသလား။ (ဥပမာ အပူချိန်၊ မိုးရေချိန်၊ ရာသီဥတု၊ ဆားငံရေဝင်မှု၊ ရေမျက်နှာပြင်၊ ရေရရှိမှု၊ ဒီရေအစရှိသဖြင့်)။ အဓိက ဘာတွေပြောင်းလဲသွားတာလဲ။
- ၉။ လွန်ခဲ့တဲ့ (၁၀)နှစ်နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ရင် ငါးသယံဇာတ (တိုးတက်ခြင်း/ဆုတ်ယုတ်ခြင်း) အနေအထားက ဘယ်လို ရှိပါသလဲ။ရှိသလား။ ဘယ်လိုမျိုးလဲ။
- ၁၀။ နောင်လာမဲ့ အနာဂတ်မှာလဲ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းတွေ ဖြစ်ပေါ်နိုင်တယ်လို့ ထင်ပါသလား။
- ၁၁။ တကယ်လို့ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းတွေ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရင် ဘယ်လိုဆောင်ရွက်မှုတွေ ပြုလုပ်မလဲ။ အရင်တုန်းက လုပ်ခဲ့ဖူးတဲ့ နည်းလမ်းတွေကို အသုံးပြုမလား (ဒါမှမဟုတ်) ရှေ့လျှောက် ပိုမိုအောင်မြင်အောင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မလား။

၃.၃။ ဗင်ပုံစံ A ဘေးဆွဲခြင်း (Venn Diagram)

• ကျေးရွာရှိ A စု၊ ဖွဲ့တစ်ခုအနေဖြင့် A မိက ချိတ်ဆက်မှုရှိနေသော ကျေးရွာတွင်း (သို့) A ပြင် ရှိ (တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းဆီကို သော် လည်းကောင်း၊ A ဖွဲ့အစည်းတွေကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဌာနဆိုင်ရာ A ဖွဲ့အစည်း များနှင့် သော်လည်းကောင်း) A ဆက်အသွယ်တွေ၊ ချိတ်ဆက်မှုများ ရှိနေပုံ ကို ဗန်ကားချပ် ဖြင့် ဆန်းစစ်သော နည်းလမ်းဖြစ်သည်။

ဘယ်သူတွေနဲ့ လုပ်မှာလဲ

- ငါးဖမ်းသမားများ (ရေလုပ်သား) ၊ ငါးမွေးမြူရေးသမားများ၊ A ပ်စု နှင့် A သေးစားလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ၊ A ပ်စု ။
([ရည်ညွှန်းချက် ၁.၄](#))

ရည်ရွယ်ချက်

- ကျေးရွာတွင်း A ပြင်မှာရှိတဲ့ သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေတဲ့ (လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်နေတဲ့) A ပ်စုတွေ A ဖွဲ့အစည်းတွေကို ဖော်ထုတ်ရန်
- ဘယ်အဖွဲ့အစည်းတွေက ကျေးရွာသဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေတယ် ဆိုတာ ရွေးထုတ်ရန်။
- မတူညီတဲ့ A ပ်စု ဘယ်လောက်များများက သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ဝေတဲ့နေရာ၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးတဲ့နေရာ၊ ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်တဲ့နေရာ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တဲ့နေရာတွေမှာ လုပ်ကိုင်နေတယ်ဆိုတာ ရှာဖွေရန်။

လုပ်ဆောင်ပုံအဆင့်ဆင့်

- ပါဝင်သူများနှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမည့်သူများအချင်းချင်းမိတ်ဆက်ပါ။
- မေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်း ရည်ရွယ်ချက် နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအဖွဲ့အစည်းပြပါ။
- ရွာထဲမှာ ရှိနေတဲ့ A ဖွဲ့အစည်း၊ A ပ်စု၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များကို မေးမြန်းပါ။ ချရေးပါ။ ဘယ်သူ ဘယ်အဖွဲ့တွေက ကိုယ့်အဖွဲ့နဲ့ ချိတ်ဆက်လုပ်ကိုင်နေတယ်ဆိုတာ မှတ်သားပါ။
- A ဖွဲ့အစည်း၊ A ပ်စု၊ လူပုဂ္ဂိုလ် A လိုက် စက်ဝိုင်းချပ်လေး တစ်ခုချင်းစီတွင် ချရေးပါ။
- A ရေးကြီးတာတွေကို စက်ဝိုင်းကြီးထဲတွင်ဆွဲပြီး သိပ်အရေးမကြီးတာကို စက်ဝိုင်းသေးလေးတွေတွင် ဆွဲပါ။
- စက်ဝိုင်းအကြီးအသေးက လူပုဂ္ဂိုလ် A ဖွဲ့အစည်းတစ်ခုချင်းစီရဲ့ အရေးပါမှုကို ကိုယ်စားပြုပါတယ်။ A ဒါကြောင့်မို့ စက်ဝိုင်း A ရွယ်အစားတွေကို ညှိဖို့နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ဖို့ ပူးပေါင်းပါဝင်သူတွေကို မေးမြန်းတိုက်တွန်းပါ။
- စာရွက်ချပ်ကြီး A လယ်မှာ ကျေးရွာကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ စက်ဝိုင်းကြီးဆွဲပါ။
- ဘယ်သူ ဘယ်အဖွဲ့အစည်းက သူတို့အဖွဲ့အစည်းက ဘယ်လောက် အရေးကြီးတယ်ဆိုတာ မေးမြန်းပါ။ စက်ဝိုင်းချပ်များကို နေရာချပါ။
- စက်ဝိုင်းတွေရဲ့ အနီးအဝေး ကွာခြားချက်က ပူးပေါင်းဆက်သွယ်မှု အတိုင်းအတာကို ပြပါတယ်။ ပိုနီးလေ ပိုချိတ်ဆက်မှု ရှိလေ၊ ပိုဝေးလေ ချိတ်ဆက်မှု ပိုနည်းလေ။
- ဝေးနေတဲ့ စက်ဝိုင်းများ = ချိတ်ဆက်မှုမရှိ
- ထိစပ်မှု ရှိနေတဲ့ စက်ဝိုင်းများ = တစ်ခုနှင့် တစ်ခု အသင်းအချက်အလက် ဖြန့်ဝေမှုရှိ။
- A နည်းငယ် ထပ်နေသော စက်ဝိုင်းများ = ဆုံးဖြတ်ချက်ချရသော လုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ A ချို့ရှိ။

- A များကြီး ထပ်နေသော စက်ဝိုင်းများ = ဆုံးဖြတ်ချက်ချရသော လုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု A များ A ပြားရှိ။
- မတူညီတဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ် A ဖွဲ့ A စည်းတွေဆီက ဘယ်လို နည်းလမ်းမျိုးတွေနဲ့ A ကျိုးကျေးဇူးရလဲ ဆိုတာကို မေးပါ။

ပင်နမူနာပုံစံ

မေးမြန်းရမည့်မေးခွန်းများ

- ၁။ ဘယ် A ဖွဲ့ A စည်း/ A ပ်စုတွေက ကျေးရွာ A ပ်စုနဲ့ ပူးပေါင်းပြီး A လုပ်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ကြပါသလဲ။
- ၂။ ဘယ် A ဖွဲ့ A စည်း/ A ပ်စုတွေက A ရေးကြီးဆုံးလို ထင်ပါသလဲ၊ ဘာကြောင့်လဲ။
- ၃။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနဲ့ ပတ်သတ်တာတွေ၊ သတင်း A ချက် A လက်တွေ့၊ ကာကွယ်နိုင်မှုတွေ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေမှုတွေ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနဲ့ ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းတွေမှာ နည်းပညာ ဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုတွေ A ကြောင်းကို ဘယ် A ဖွဲ့တွေက A မိက A ကြောင်းကြား ထောက်ပံ့ပေးပါသလဲ။
- ၄။ မည်သည့် A ဖွဲ့ A စည်းတွေက A တူတစ်ကွပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေပါသလဲ။
- ၅။ မည်သည့် A ပ်စုတွေက ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးကဏ္ဍ A တွက် A တူတစ်ကွပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်နေပါသလဲ။
- ၆။ A တူတကွ ချိတ်ဆက် လုပ်ဆောင်နေသည့် A ပ်စု/ A ဖွဲ့ A စည်း/ လူများကို ရေးပြပါ။
- ၇။ A ဖွဲ့ A စည်းကြီးများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ် A တူတစ်ကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ဖို့ A တွက် ဘယ်လို ကန့်သတ်ချက်တွေက ဖြေရှင်းဖို့ ခက်ခဲပါသလဲ။

၃.၄။ ကျား/မများ၏ A ခန်းကဏ္ဍA ဘေးလေ့လာခြင်း (Gender Role)

• ကျား/မများ၏ A လုပ်A မျိုးA စား ကဏ္ဍများကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်ကျား/မများ၏ A ပြု A မူများ၊ သွင်ပြင်သဘောထားများလွှမ်းမိုးနေသော လူမှုရေး A ခန်းကဏ္ဍများတွင်း ကျား/မ A ခြေခံများကို လက်ခံနိုင်ရန်နှင့် သင့်လျော်မှုများ (သို့မဟုတ်) A မှန်တကယ်နှစ်လိုဖွယ်ရာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဘယ်သူတွေနဲ့ ဆွေးနွေးမလဲ?

- ကျေးရွာကိုယ်စားပြုA မျိုးသမီးများ၊ ငါးဖမ်းသမားများ A ပ်စု (ရေလုပ်သား) နှင့် ငါးမွေးမြူရေးသမားများ A ပ်စု ။
(ရည်ညွှန်းချက် ၁.၄)

ရည်ရွယ်ချက်

- ကျား-မ ရေးရာ A ခြေခံသဘောတရားများကို သိရှိနားလည်စေရန်။
- ငါးဖမ်းဆီးခြင်းလုပ်ငန်း နှင့် ငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ရာတွင် ကျား/မ ရေးရာကဏ္ဍA ဘေး ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်သည့် A လေ့ကျင့်မှုများ တိုးပွားလာစေရန်။
- စီမံကိန်းတွင် ကျား/မ ရေးရာ နှင့် ပတ်သက်သော နည်းလမ်းများA ဘေး သုံးစွဲတတ်လာစေရန်။
- A မျိုးသမီးများနှင့်A မျိုးသားများ၏ ဘဝA သက်ရှင်ရပ်တည်မှုများတွင် မတူညီသော ကွဲပြားခြားနားမှု သဘောထားများ ကို ရယူပြီး၊ A မျိုးသမီးများA တွက်လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးမညီမျှမှု/တရားမျှတမှုမရှိခြင်းများကို A မျိုးသားများ နည်း တူ A ခွင့်အရေးများပေါင်းစည်းရရှိနိုင်ရန်။

လုပ်ဆောင်ပုံအ ဆင့်ဆင့်

- ၁။ ပါဝင်သူများနှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမည့်သူများA ချင်းချင်းမိတ်ဆက်ပါ။
- ၂။ မေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များA ဘေးရှင်းပြပါ။
- ၃။ ကျား/မများ၏A မိကA လုပ်တာဝန်ဝတ္တရားများကို ရေးပါ။
- ၄။ သင်၏မိသားစုတွင်ဝင်ငွေA တွက်မည်သူတွေက ဦးဆောင်နေသလဲ။
- ၅။ A ရေးကြီးသော A ခန်းကဏ္ဍများကို ဖော်ပြပြီး၊ ဘယ်သူတွေကဦးဆောင်နေပါသနည်း။

နမူနာပုံစံ

လုပ်ဆောင်ချက်များ	လက်ရှိA ခြေခံ နေ				သဘာဝဘေးA နှုတ်ကြိုတော့နေစဉ် A တောA တွင်း (ကြိုဖူး/ ခန့်မှန်း)				ဘေးA နှုတ်ကြိုတော့ပြီး နောက်ပိုင်း (A တောA ကြို/ ခန့်မှန်း)			
	ကျား	မ	ကျား	မ	ကျား	မ	ကျား	မ	ကျား	မ	ကျား	မ

လုပ်ဆောင်ချက်များ A ဘဲ ဖော်ထုတ်ခြင်း (ခေ ဘက်ပါ A ချက်များ A ပြင် ပါဝင်သူများမှလည်း ထပ်မံဖြည့်စွက်နိုင်ပါသည်။)

ငါးမွေးမြူရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ဆောင်ချက်များ	ငါးလုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းများ	ရပ်ရွာအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုင်ရာ	အိမ်ထောင်မှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်	ခေါင်းဆောင်မှု
<ul style="list-style-type: none"> မြေနေရာ ရွေးချယ်ခြင်း ငါးကန်တူးဖော်ခြင်း ရေပြည့်ခြင်း ငါးသားပေါက်များ ရှာဖွေခြင်း ငါးသားပေါက်များကို ရွေးချယ်ခြင်း ငါးသားပေါက်များ ဝယ်ယူခြင်း ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်း ငါးမွေးမြူရေးအတွက် ကုန်ကြမ်းနှင့် အစာဝယ်ယူခြင်း ငါးစာအတွက် ပြင်ဆင်ခြင်း အစာကျွေးခြင်း ရေအရည်အသွေး ထိန်းသိမ်းခြင်း ငါးအခြေအနေအား နမူနာကောက်ယူခြင်း ငါးများကို ဖမ်းယူခြင်း ရောင်းချခြင်း စုဆောင်းခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> ငါးဖမ်းခြင်း လှေများကို ပြုပြင်ခြင်း ငါးဖမ်းကိရိယာများကို ပြုပြင်ခြင်း ငါးဖမ်းကိရိယာအသစ်များကို ဝယ်ယူခြင်း တန်ဖိုးဖြင့် ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်း ရောင်းချခြင်း စုဆောင်းခြင်း/ ရှာဖွေခြင်း အင်ဂျင်စက်ဝယ်ယူခြင်း ရေလုပ်သား စုဆောင်းခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> ရပ်ရွာအစည်းအဝေးများတွင် ပါဝင်ခွင့် ရပ်ရွာအစည်းအဝေးများတွင် ဆုံးဖြတ်ခွင့် ရပ်ရွာအစည်းအဝေးများတွင် ဦးဆောင်ခွင့် လူမှုရေးလုပ်ငန်းများအား ပါဝင်ခွင့် လူမှုရေးလုပ်ငန်းများအား ဦးဆောင်ခွင့် လူမှုရေးလုပ်ငန်းများအား ဆုံးဖြတ်ခွင့် 	<ul style="list-style-type: none"> နေ့စဉ်သုံးငွေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မိသားစုအတွက် ကျန်းမာရေး သာဓက/ နာရေးအလှူငွေ ကလေးပညာရေး ကလေးကျန်းမာရေး 	<ul style="list-style-type: none"> မိမိဒေသတွင် ယုံကြည်ရသော ခေါင်းဆောင်အဖြစ် မိမိဒေသတွင် နိုင်ငံတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်သူအဖြစ် မိမိဒေသတွင် လူထုမှ ရွေးချယ်ခန့်အပ်သော ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင် အဖြစ်

ခေ ဘက်ဖော်ပြပါ A မျိုးသမီး A လှုပ်ရှား တွက် A မိကတာဝန်များဖြစ်သော မေးခွန်းများကို မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

(၁) ကျား/မများ၏ A လှုပ် A မျိုး A စားများကို ချရေးပါ။ (ငါးစာကျွေးခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ငါးရောင်းချခြင်း၊ ပိုက်ပြင်ခြင်း၊ ပိုက်ဝယ်ခြင်း A စရှိသဖြင့်)

(၂) မိသားစုများတွင် ဝင်ငွေ A တွက် ဘယ်သူက ဦးဆောင်သလဲ။ ငွေကို ဘယ်သူသိမ်းသလဲ။

(၃) A ရေးကြီးသော A ခန်းကလျာကိုဖော်ပြပြီး၊ ဘယ်သူတွေက ဦးဆောင်နေသနည်း။ (ဥပမာ- သဘာဝ ဘေး A နှုတ်ယူ ကြိုတွေ့ နေစဉ် A တော A တွင်း (သို့ မဟုတ်) ဘေး A နှုတ်ယူများ ကြိုတွေ့ ပြီး သည့်နောက်ပိုင်း)

(၄) ငွေကို သုံးဆွဲသင့်မသင့် ဘယ်သူဆုံးဖြတ်သလဲ။

(၅) ဘယ်သူကို ဦးစားပေးကျောင်းထားမလဲ (သားယောက်ျားလေး လား၊ သမီး မိန်းကလေးကို ဖြစ်ပါသလား)။

၃.၅။ A ဘေးအန္တရာယ် A ဘေးအန္တရာယ် A လား၊ A လားနှင့် ထိုးနှက်မှု များကို စနစ်တကျ ဆန်းစစ်ခြင်း (SWOT Analysis)

ကျေးရွာ A တွင်း လုပ်ကိုင်နေသော လုပ်ငန်းများ A လိုက် A ဘေးအန္တရာယ်၊ A ဘေးအန္တရာယ်များကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်ပြီး၊ ပြင်ပမှ ရရှိလာနိုင်သော A ခွင့်အ လမ်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ကို ဆန်းစစ်လေ့လာသော နည်းလမ်းဖြစ်သည်။

ဘယ်သူတွေနဲ့ လုပ်မှာလဲ

- ငါးဖမ်းသမားများ A ပ်စု (ရေလုပ်သား) ၊ ငါးမွေးမြူရေးသမားများ A ပ်စု နှင့် A သေးစား A လတ်စား A ဖွဲ့ ။
(ရည်ညွှန်းချက် ၁.၄)

ရည်ရွယ်ချက်

- လူမှုဘဝစနစ်များ ဖြစ်စဉ်များ ပြောင်းလဲမှု၊ ဆက်စပ်နေသော A ခက် A ခဲနှင့် A တား A ဆီးများကို A တွင်းကျကျ သိရှိလေ့လာနိုင်စေရန် နှင့် A ခက် A ခဲ A တား A ဆီးများ ကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းနိုင်သော A ဘေးအန္တရာယ်များကို ဆန်းစစ်ရန် ။
- ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ပြဿနာများကိုသိရှိပြီး၊ စနစ်တကျထောက်ပံ့နိုင်စေ ရန် နှင့် မိမိတို့၌ ရှိနေသော A ဘေးအန္တရာယ်များ ကို ဖော်ထုတ်ရန်။
-

လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ် A ဆင့်ဆင့်

- ပါဝင်သူများ နှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေးမည့်သူများ A ချင်းချင်းမိတ်ဆက်ပါ။
- မေးမြန်းဆွေးနွေး ရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ A ဘေးအန္တရာယ်ပြပါ။
- လူ A ရင်း A မြစ်၊ သဘာဝ A ရင်း A မြစ်၊ ငွေကြေး A ရင်း A မြစ်၊ ရုပ်ဝတ္ထု A ရင်း A မြစ်၊ လူမှုရေး A ရင်း A မြစ်များ A ဘေးအန္တရာယ်ခြင်းများ (A ဘေးအန္တရာယ်များ)။ (Asset Pentagon ကို ကြည့်ပါ)။
- ကျွမ်းကျင်လုပ်သား မရှိခြင်း၊ (ငါးဖမ်းခြင်း၊ စက်ပြင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) စိုက်(မွေး)လုပ်ငန်း မလုပ်တတ်ခြင်း စသဖြင့်)၊ A ရည် A သွေးမြင့် ထုတ်ကုန်များ မထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း၊ ဈေးကွက်၏ လို A ပ်မှုကို ဖြည့်တင်းနိုင်သော စွမ်း A ဘေး မရှိခြင်း၊ စက်ပစ္စည်း များ မကောင်းခြင်း (စသဖြင့်) မိမိလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်နေသော A ဘေးအန္တရာယ်များ။ (Asset Pentagon ကို ကြည့်ပါ)။
- ဈေးကောင်း ပေးလာခြင်း၊ ဈေးကောင်း ရရှိလာခြင်း၊ နည်းပညာနှင့် A ထောက် A ပံ့များ (စက်၊ ပိုက်များ) ပိုမို A ဘေးအန္တရာယ်လာခြင်း၊ သတင်း A ချက် A လက်များ ပိုမို မြန်ဆန် A ဘေးအန္တရာယ် လာခြင်း (ဥပမာ- ဈေးကွက် သတင်း) (စသဖြင့်) မိမိလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်နေသော A ခွင့်အ လမ်းများ။ (Venn diagram & Resource Matrix ကို ကြည့်ပါ)။
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာမှုနှင့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ ထိုးနှက်မှု၊ မျိုးစိတ်များရှားပါး လာခြင်း၊ (စသဖြင့်) မိမိလုပ်ငန်း A ပေါ် သက်ရောက်လာနေသော ၊ သက်ရောက်လာနိုင်သော ခြိမ်းခြောက်မှု များ။ (Hazards and Resource Mapping & Problem Tree ကို ကြည့်ပါ)။
- A ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် A ခွင့်အ လမ်း A ဘေး A ကောင်းဘက်သို့ သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ပါ။
- A ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများ A ဘေး A ဆိုးဘက် A ဖြစ် သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ပါ။

နမူနာ ပုံစံ

A တွင်း	A ဘေးသာချက်များ • .... • .... •	A ဘေးနည်းချက်များ • .... • .... • ....
A ပြင်	A ခွင့်အလမ်းများ • .... • .... •	ခြိမ်းခြောက်မှုများ • .... • .... • ....

မှတ်ချက်။ ။

- ၁။ (A ခွင့်အလမ်းနှင့် A ဘေးသာချက်) → A ခွင့်အလမ်းများ၊ A ဘေး ရယူနိုင်စေရန် A ဘေးသာချက်ကို A သုံးပြုရန်
- ၂။ (A ခွင့်အလမ်းနှင့် A ဘေးနည်းချက်) → A ခွင့်အလမ်းများ၊ A ဘေး ရယူနိုင်စေရန် A ဘေးနည်းချက်များကို သိရှိကျော်လွှားနိုင်စေရန်
- ၃။ (ခြိမ်းခြောက်မှုများ နှင့် A ဘေးသာချက်) → ခြိမ်းခြောက်မှုများ ကို ရှောင်ရှားရန် A ဘေးသာချက်များကို A သုံးပြုရန်
- ၄။ (ခြိမ်းခြောက်မှုများ နှင့် A ဘေးနည်းချက်) → ခြိမ်းခြောက်မှုများ ကို ရှောင်ရှားရန်နှင့် A ဘေးနည်းချက်များကို နည်းပါးစေရန်၊ ဆန်းစစ်ပါ။ A စီအ ရင်ခံစာတွင် ရေးသားဖော်ပြပါ။

မေးခွန်းများ

- လူအ ရင်းအ မြစ်များ (ဥပမာ- ရေလုပ်ငန်း၊ စိုက်(မွေး)လုပ်ငန်းစသဖြင့် လုပ်ကိုင်ရန် အ လုပ်သမားအ ပါအ ဝင် လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းရည်)
- သဘာဝ အ ရင်းအ မြစ်များ (ငါး/ရေ/စိုက်(မွေး) အ ရင်းအ မြစ်များ အ နီးအ နားတွင် ကြွယ်ဝစွာ ရှိနေမှုများ)
- ငွေကြေးအ ရင်းအ နီးအ ဘေးကောင်းမှု
- ရုပ်ဝတ္ထု အ ရင်းအ မြစ်များ အ ဘေးကောင်းမှု စသဖြင့်
- လူမှုရေး အ ရင်းအ မြစ်များ အ ဘေးကောင်းမှု စသဖြင့်
- အ စားအ သောက်များ လုံလောက်စွာ ရှိနေမှုများ စသဖြင့်
- မိမိတို့ အ သိုင်းအ ဝိုင်းအ တွင်း တခြားအ ဘေးကောင်းနေသော အ ရာများ..... ကို ဆန်းစစ်ပါ။
- အ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းအ တွက် ဘာတွေ အ ဘေးနည်းနေသလဲ
- ငါး နှင့် ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများတွင် ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးများ ကျဆင်းနေမှု
- ငါး ဖမ်းပြီး (သို့မဟုတ်) ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများမှ ရရှိလာသော ထွက်ကုန်များမှ ဆုံးရှုံးမှုများ ရှိနေခြင်း (အ ဝေးခန်း (သို့မဟုတ်) သိုလှောင်ရုံမရှိခြင်း၊ စနစ်တကျ ထုတ်ပိုးမှု မရှိခြင်း၊ တခြားသော အ ရည်အ သွေး ကျဆင်းစေသော အ ကြောင်းအ ရာများ)

- ကျွမ်းကျင်လုပ်သား မရှိခြင်း (ငါးဖမ်းခြင်း၊ စက်ပြင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်း မလုပ်တတ်ခြင်း စသဖြင့်)
- A ရည်အသွေးမြင့် ထုတ်ကုန်များ မထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း
- ဈေးကွက်၏ လိုအပ်မှုကို ဖြည့်တင်းနိုင်သော စွမ်းအား မရှိခြင်း
- စက်ပစ္စည်း ရရှိနိုင်မှု၊ ပြင်ဆင်နိုင်သော လူများ ရှိနေခြင်း
- ဆက်သွယ်ချက်များ (Venn Diagram) ကို ဆန်းစစ်ပြီး A ခွင့်အလမ်းများကို မေးပါ။
- စားသုံးသူ ဈေးကွက် ပိုများလာခြင်း၊ ပိုမို ကျယ်ပြန့် စွာ ရှိနေခြင်း
- ဈေးကောင်း ပေးလာခြင်း၊ ဈေးကောင်း ရရှိလာခြင်း
- နည်းပညာနှင့် A ထောက်ပံ့မှုများ (စက်၊ ပိုက်များ) ပိုမို အားကောင်းလာခြင်း၊ ဝင်ရောက်လာခြင်း
- သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမို မြန်ဆန် အားကောင်းလာခြင်း (ဥပမာ- ဈေးကွက် သတင်း)
- ဘေးအန္တရာယ်ပြုမှုနှင့် သယံဇာတပြုမှုကို ပြန်လည်စဉ်းစား သုံးသပ်ပြီး ထိုးနှက်ချက်ကို ရှာဖွေပါ။
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာမှုနှင့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ ထိုးနှက်မှု
- မျိုးစိတ်များရှားပါးလာခြင်း
- ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အားမခံသော ငါးဖမ်းခြင်း (သို့) ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများတွက် တားမြစ်သော ဥပဒေများ ရှိလာခြင်း
- တခြားသော ဒေသတွင်း အ ကောင်းဘက်သို့ ဦးတည်သော ကန့်သတ်ချက်များ ရှိလာခြင်း... စသဖြင့် ဆန်းစစ် မေးမြန်းပါ။

DRAFT

၄။ နောက်ဆက်တွဲ

၄.၁။ မြန်မာ နှစ်သက္ကရာဇ် နှင့် A ဂ်လီပ် နှစ်သက္ကရာဇ် ပြောင်းလဲမှု ဇယား

မြန်မာ နှစ်သက္ကရာဇ်	A ဂ်လီပ် နှစ်သက္ကရာဇ်	မြန်မာ လ	A ဂ်လီပ် လ
1330	1969	ပြာသို	January
1331	1970	တပို့တွဲ	February
1332	1971	တပေါင်း	March
1333	1972	တန်ခူး	April
1334	1973	ကဆုန်	May
1335	1974	နယုန်	June
1336	1975	ဝါဆို	July
1337	1976	ဝါခေါင်	August
1338	1977	တော်သလင်း	September
1339	1978	သီတင်းကျွတ်	October
1340	1979	တန်ဆောင်မုန်း	November
1341	1980	နတ်တော်	December
1342	1981		
1343	1982		
1344	1983		
1345	1984		
1346	1985		
1347	1986		
1348	1987		
1349	1988		
1350	1989		
1351	1990		
1352	1991		
1353	1992		
1354	1993		
1355	1994		
1356	1995		
1357	1996		
1358	1997		
1359	1998		
1360	1999		
1361	2000		
1362	2001		
1363	2002		
1364	2003		
1365	2004		

1366	2005		
1367	2006		
1368	2007		
1369	2008		
1370	2009		
1371	2010		
1372	2011		
1373	2012		
1374	2013		
1375	2014		
1376	2015		
1377	2016		
1378	2017		
1379	2018		
1380	2019		

DRAFT